

Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur – ISAK
LiU Norrköping

Kultur i Förändring

En vidgad syn på kultursektorn och dess roll för samhället

Felicia Thisell & Ida Ahlner

Magisteruppsats från programmet Kultur Samhälle Mediegestaltning 2008

Linköpings universitet

Linköpings universitet, LiU Norrköping, 601 74 NORRKÖPING

Linköpings universitet

ISAK-Institionen för studier av samhällsutveckling och kultur

ISRN: LIU-ISAK/KSM-A -- 08/03 -- SE

Handledare: Annika Alzén

Nyckelord:

Kreativa sektorn, kulturpolitik, kultur, Cultural planning, Cultural mapping, kultursektorn, näringsgren, identitetsmarkör, samhällssektor, näringsliv, Linköping, Norrköping, Östsam, Regionalt kulturforum, City Art Link, kreatörer, aktörer, kommunen, matris, Regionalt utvecklingsprogram, RUP

Abstract

How can you do a right measurement of culture as well as with other social sectors and with what can culture contribute when it comes to a town's development? We found out that in Linköping the regional federation Östsam recently (2005) started mapping the region's creative centers in order to look into the spreading of the culture in the county, and then use the uniqueness of the culture as an advantage in society- planning contexts. The reason was that both municipal - and State directions detected that the culture has a broader importance when it comes to building up society and infrastructure than earlier considered. This is called Cultural planning and is the foundation- method that Östsam used when working with their new projekt The creative sector. The outcome of the Östsam study resulted in an exciting study basis to work further on with and to examine through own demarcations and directions. This research manages the matter of the creative sector as an extension to the cultural sector. Our aim with this report is to find out the concept of the creative sector, what it stands for, and also to look into how the creative sector runs in practice.

Innehållsförteckning

Förord – Varför detta?	1
Inledning.....	3
Syfte	5
Frågeställningar	5
Disposition	6
Begreppsdefinition	8
Bakgrund	10
Kultursektorns betydelse och utveckling i Sverige	10
Nationell nivå – Staten, kulturdepartementet och kulturrådet.....	10
Regional nivå - Länen	12
Lokal nivå - Kommunerna	13
Cultural planning & Kreativa sektorn	14
Kreativitet i kreativa sektorn	14
Cultural planning.....	15
Användningen av Cultural planning i Europa.....	19
Bilbao – exempel på en stads positiva utveckling med Cultural planning.....	20
Regionförbundet Östsam och deras undersöknings- och analysverktyg.....	22
Matrisen - översikt av Östsams undersökningsmodell.....	28
Visions- och utvecklingsstrategier för regional utveckling (RUP)	29
Material & metod	33
Kreativa sektorn i teori och praktik.....	38
Kreativa sektorn i Linköpings kommun.....	38
Nätverk och nya möjligheter	40
Samverkan och konkreta resultat	44
City Art Link	45
De medverkande aktörerna i kulturfestivalen City Art Link 2007.....	47
Analys- och resultatredovisning	53
Regionförbundet Östsams röst	53
Linköpings kommuns kultur- och fritidsnämnds röst	59
City Art Link-aktörernas röster	63
Sammanfattande diskussion	70
Referensförteckning	77
Litterära källor.....	77
Elektroniska källor	78

Förord – Varför detta?

Att vi ville göra denna studie beror på vårt egenintresse i frågor som rör kultur, främst den ”estetiska” kulturen och dess påverkan på individen och samhället. Att ämnesvalet föll på kultur och dess betydelse för en stads utveckling kändes naturligt och intresseväckande. Ämnet kändes också extra intressant då vi efter lite förundersökning fann att man på lokal nivå, med vår hemort Linköping som utgångspunkt, påbörjat ett utredningsarbete gällande kultursektorns utbredning i länet. En annan anledning till att vi ville undersöka ämnet vidare med fokus på Linköping, är att vi tycker att det är dags att någon tittar närmare på det samhälleliga arbetet kring kulturen som lokaliseringsfaktor, samhällssektor, lokal utvecklingsstrategi och näringsgren.

”Kultur” har många definitioner och är fortfarande ett begrepp som växer och att ringa in själva betydelsen av begreppet ser vi som nästintill omöjligt. Kultur kan vara allt ifrån målningar, skulpturer och hantverk till sägner, traditioner, platser, monument och levnadssätt. Innebörden av kulturbegreppet byts ut och förändras ständigt, mycket på grund av att den knyts närmare andra närliggande sektorer i samhället. Kulturen är identitetsskapande och fungerar som sammanhållande kitt, den är länken mellan dåtid, nutid och framtid. Kulturen har mer och mer fått en roll i samhället som näringsgren och politiskt område och har idag blivit en egen sektor. Vi anser även att kulturen har en tydlig koppling till kreativitet och tillväxt, något vi under kommande studie även undersöker närmare.

Vårt gemensamma intresse av kultur bygger på tanken om att begreppet står för någonting mer än den institutionaliserade kulturen, alltså att den inte nödvändigtvis bör begränsas till det många kallar ”finkultur”. Genom förarbete med denna studie har vi även funnit att vår syn på begreppet inte är originell, utan också delas med regionförbundet Östsam som även de ser på kultursektorn som något bredare än den traditionella synen på begreppet. Denna syn på kulturen delas av många i samhället, men är mindre framträdande när det gäller det kulturella utbudet som finns för gemene man. Detta har lett till att Östsam nu anammat det nya begreppet Kreativa sektorn, som står för en vidareutveckling och revidering av den forna Kultursektorn.

Eftersom ingen av oss sedan tidigare var bekanta med begreppet Kreativa sektorn kändes fenomenet, efter viss inläsning, spännande och intressegivande att bygga vidare vår studie

kring. När vi fick reda på att siffran på hur många som arbetar inom den kreativa sektorn i de europeiska I-länderna låg på mellan 25-30 %¹ och att kreativa sektorn i Östergötland utgör omkring 10 %² av ekonomin kändes vår intresseinriktning befogad. Detta betyder självfallet att stora summor pengar och en stor mängd arbetskraft genereras i denna samhällssektor som under många år varit förbisedd eftersom ingen kunnat se hur konst och kultur kunnat generera pengar som egen sektor. Nu är detta verklighet i allra högsta grad och kommunerna har också fått upp ögonen för hur pass viktig kulturen är för staden som helhet, dess identitet och invånare.³

*Ida Ahlner & Felicia Thisell,
Linköping, september 2007*

¹ Florida, Richard (2006) *Den Kreativa klassens framväxt*. Göteborg, Daidalos s. 10

² Olsson, Per (07-10-11) "Kreativa Östergötland i Bryssel", *Östgöta*correspondenten, B-delen

³ Olsson, Per (07-10-11) "Kreativa Östergötland i Bryssel", *Östgöta*correspondenten, B-delen

Inledning

I Linköping hölls under hösten 2007 ett flertal offentliga samtal om kulturens utveckling i länet på kommunens konsthall Passagen. Det sista samtalet hölls en kväll i oktober av representanter ur Läns museets ledning och kommunens konstchef. Vi var givetvis där i egenskap av nyfiken allmänhet för att känna av hur tankegångarna gick kring kulturen i länet. Vi kunde efter samtalet inte låta bli att ställa oss frågan om vad som egentligen var nytt med det som togs upp angående utvecklandet av kulturen. "Kultureliten" diskuterade kulturens nya vägar, hur man kan få "Svensson" att känna sig delaktig och hur man kan få institutionerna som förr mest fanns till för sin egen del, att bli mer tillgänglig för alla medborgare då det faktiskt handlar om skattesubventionerade verksamheter. Man diskuterade möjliga tillvägagångssätt att verkställa detta på, samt vikten av att engagera tidigare icke naturligt kulturanknutna människor i verksamheten. Man sa sig vilja öka öppettider på institutionerna, avskaffa inträdesavgifterna, satsa på samarbeten med barn och ungdom och programsätta fler aktiviteter. Den nytillsatta museichefen poängterade att museet ska vara en plats att umgås på, inte bara ett ställe för utställningsbesök.⁴ För att visa på sin konkurrenskraft som storstadsregion ansågs kulturen också extra viktig att lägga energi på, något man även diskuterade under kvällens samtal.⁵ Det som diskuterades var ärenden som stötts och blötts under många år och problematiken kvarstår när det kommer till frågor som rör för vem kulturen ska finnas och var kultursektorns gränser börjar och tar slut.

2007 var ett händelserikt år på kulturfronten i östgötaregionen och inte minst för Linköpings kommun. Tillsammans med 212 regioner och städer fanns regionförbundet Östsam på plats i Bryssel under Open days-dagarna för att representera det kreativa Östergötland / Sverige. Open days - arrangemanget anordnades för att sprida idéerna om att en ny bransch: kreativa sektorn är på intåg, en modernisering av det forna kulturbegreppet där man nu menar att det inte längre endast är kulturinstitutionerna som står för kulturen. Man påvisade även här att den kreativa sektorn inbegriper så mycket mer än den renodlade "finkulturen", då både ideella föreningar, privata företag och statliga institutioner som sysslar med kulturell verksamhet går under det samlade begreppet.⁶ Enligt Peter Karlsson, kulturchef på regionförbundet Östsam, handlar det som händer inom kulturen nu om en samhällsförändring.⁷ Med detta syftar han till

⁴ Wallsten, Erik (07-10-04) "Konst ska vara till för alla", *Östgötacorrespondenten*, A-delen

⁵ Bandat material från det offentliga samtalet på Passagen 071003

⁶ Olsson, Per (07-10-11) "Kreativa Östergötland i Bryssel", *Östgötacorrespondenten*, B-delen

⁷ Ibid. B-delen

att det traditionella kulturbegreppet luckras upp och med den reviderade kultursektorn kan man plötsligt se kulturen på fler plan än tidigare.

För att bevara, vårda och utveckla våra kulturella resurser och för att kunna använda kulturen som utvecklingskraft krävs kunskap. Kunskap om kulturens omfattning, struktur, organisation, värde och roll i en viss region eller kommun. För att få en helhetsbild av vår kompetens, våra resurser och utvecklingsmöjligheter behövs ett brett perspektiv som förutom själva skapandet inkluderar stöttande verksamheter som material, reproduktion, distribution och utbildning. Detta breda synsätt går under namnet Den kreativa sektorn.⁸

Hur går man tillväga när man vill göra en rättvis mätning med kulturen som med andra samhällssektorer och vad kan kulturen bidra med för en stads utveckling? Vi fann att man i Linköping med regionförbundet Östsam nyligen (2005) påbörjat en kartläggning av regionens kreativa centra för att få fram kulturens utbredning i länet och sedan dra nytta av det unika i samhällsplaneringssammanhang. Anledningen var den att man nu från både kommunalt- och statligt håll upptäckt att kulturen har en bredare betydelse för samhällets uppbyggnad och infrastruktur än vad man tidigare uppfattat. Materialet och resultaten som Östsams studie resulterat i kom att bli ett spännande studieunderlag att arbeta vidare med och undersöka genom egna avgränsningar och inriktningar.

⁸ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s. 3

Syfte

Hur kan kultursektorn gå från att betraktas som ett ”problem”, en näringsgren som tidigare förbisetts, till att idag uppfattas som en resurs och något positivt? Hur kan ett land, en region eller en stad ta till vara på kulturen och få den att verka positivt i det område den befinner sig i bland annat utvecklingssammanhang? Detta är stora och omfattande frågor som vi i denna studie har byggt vårt syfte kring. Själva syftet är att utröna vad begreppet kreativa sektorn står för, samt se hur verksamheten bedrivs i praktiken.

Frågeställningar

- Vad och vem räknar Östsam in i den kreativa sektorn som inte den traditionella kultursektorn inbegriper?
- Vilka effekter väntas en kartläggning av kreativa sektorn uppnå?
- Hur tar Linköpings kommun tillvara på och bearbetar resultaten man fått fram genom Östsams projektstudie?
- Var står aktörer i Linköpings kommun i förhållande till det nya tankesättet?
- Vilka förhoppningar och visioner knyts till det breddade kulturbegreppet bland institutioner och fria utövare det vill säga aktörerna själva?
- Vilka strategier och arbetsätt finns för att infria Östsams visioner på en breddad samhällssyn kring kulturbegreppets möjligheter redan idag 2008?

Disposition

För att du som läsare ska kunna följa vårt studieupplägg och samtidigt förstå vad det är vi försöker utreda kommer vi här redogöra för hur materialet är disponerat.

Sedan tidigare har du fått ta del av hur vi fattat intresse för ämnet och varför denna studie gjorts. En kortfattad introduktion i ämnet och själva studien har även sammanfattats under Inledning. För att du som läsare ska kunna följa våra tankegångar och intentioner med studien har du även fått ta del av det syfte och de frågeställningar som inringar själva researchen.

Vidare kommer vi att förklara några av studiens grundläggande begrepp under rubriken Begreppsdefinition. Dessa är frekvent återkommande och därför extra viktigt att du som läsare har grepp om.

För att tydliggöra ämnets aktualitet och förändring över tid har vi kontextualiserat den kulturpolitiska historien i en kronologisk organiserad bakgrund. Här har vi avsiktligt valt att koncist redogöra för hur den kulturpolitiska kulturen sett ut på olika samhällsplan genom att gå från statlig- till lokal nivå.

När detta är passerat introduceras du som läsare i researchens inspirationskälla, nämligen Cultural planning och tidigare forskning på området. Dessa avsnitt har fungerat som metod, inspiration och exempel på, hur man kan och tidigare har gått till väga, när man använt kultur som verktyg i utvecklingssammanhang. Här tar vi även upp hur man från regionförbundet Östsams sida har vidareutvecklat idén med Cultural planning i egen tappning genom projektet ”Kreativa sektorn”, samt vilka verktyg och metoder de använt sig av. Vidare går vi även in på vad som generellt skett i samhället gällande den regionala kulturutvecklingen genom att visa på det utvecklingsprogram som stat, regionförbund, kommuner och kulturinstitutioner tagit fram.

När dessa stycken berörts kommer vi fram till vårt material- och metodavsnitt. Här redogör vi för studiens tillvägagångssätt och de metoder vi använt oss av. Efter redogörelsen av tillvägagångssättet far vi vidare till avsnittet som berör den kreativa sektorn i teori och praktik. Här exemplifierar vi hur fördelningen av den kreativa sektorn ser ut i Linköpings kommun utifrån en av regionförbundet Östsams studier från 2007, samt redogör för hur nätverket Regionalt kulturforum och kulturfestivalen City Art Link uppstått. Anledningen är den att vi med denna redogörelse vill visa på hur processen i att förankra kreativa

sektorstänkandet gått från idé till någonting konkret, något som också varit syftet med regionförbundets projekt ”Kreativa sektorn”. Under detta styck delges även kortare information om de aktörer som medverkat i kulturfestivalen 2007, som också utgör stora delar av vårt empiriska material.

I följande avsnitt som går under rubriken Analys och resultatredovisning, sammanfattas och evalueras de materialresultat vi genom studien kommit fram till via intervjuer och enkätundersökning. Avslutningsvis avrundas researchen med en diskussion om de resultat vi kommit fram till genom vår analys. Här belyser vi de problemställningar som även inringar studiesyftet och för en diskussion om kulturektorns roll och dess betydelse för samhället ur olika synvinklar.

Begreppsdefinition

För att förtydliga vad vi som författare menar med uttrycksformer så som Kreativa sektorn, Cultural planning, samt Cultural mapping krävs kortfattade beskrivningar av begreppen.

Begreppet Kreativa sektorn används i denna studie både som namn på regionförbundet Östsams projekt om regionens kulturella centra, dess kapacitet, potential, brister och behov, och som samlingsnamn för en grupp aktörer verksamma i det som ses som en utveckling av kulturektorn.

Det finns en stark närhet mellan termerna kulturell- respektive kreativ sektor, men även skillnader. Olika verksamheter inkluderas och exkluderas beroende på vilket språkbruk som används. Östsam använder sig inom sitt projekt av termen: kreativa sektorn. Detta eftersom begreppet *cultural industries* från offentligt understödd kulturverksamhet med stark konstnärlig prägel har kommit att vidareutvecklats till en bredare tillämpning av kreativitet vilket lett till begreppet *creative industries*.⁹

Det finns ingen unik begreppsförklaring av den kreativa sektorn, då begreppen är många och varierande, men de vanligast förekommande är alltså cultural- och creative industries. Den främsta anledningen till att Östsam använder sig av kreativa sektorn är att man anser att den till skillnad från "industri" inte är lika starkt förknippad med produktion, vinst och konsumtion, utan att den även inbegriper ett bredare perspektiv genom att även innefatta icke vinstdrivande och stöttande verksamheter.¹⁰

Regionförbundets projekt = "Kreativa sektorn"

Vidareutveckling av kulturektorn = Kreativa sektorn

Cultural planning = en brittisk metod i att använda sig av en plats kulturella resurser vid exempelvis stadsplaneringssammanhang.

Cultural mapping = en metod i att kartlägga ett områdes kreativa centra, det vill säga ta fram det kulturellt unika för platsen. Cultural mapping är en förstudie till cultural planning, man

⁹ Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik & Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn. Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*. Regionförbundet Östsam, s. 3-4

¹⁰ Ibid. s. 3-4

måste kartlägga en plats kreativa centra för att sedan kunna använda resultaten i utvecklingssammanhang genom cultural planning.

Bakgrund

För att i uppsatsen kunna beskriva dagens kulturpolitik på ett uttömmande sätt vill vi först kontextualisera begreppet, vilket lättast görs genom att beskriva hur kulturpolitiken har sett ut historiskt sett.

Kultursektorns betydelse och utveckling i Sverige

”Kultur” har många definitioner och är fortfarande ett begrepp som växer. Man ser mer och mer att kulturen har en roll i samhället som näringsgren och politiskt område, så till vida att kulturen idag kan ses som en egen sektor. Innebörden av kulturbegreppet byts ut och förändras ständigt, mycket på grund av att den knyts närmare andra närliggande sektorer i samhället. Anledningen till att begreppet expanderar beror också på att fler och fler nya medier uppkommer och får en naturlig plats i kultursektorn, mycket på grund av den yngre generationen och de nya medierna som har blivit en del av deras vardagskultur. Kommersialiseringen av begreppet är också något som gått hand i hand med de nya medierna och gör i sin tur att definitionen är mer flytande än tidigare.¹¹

Nationell nivå – Staten, kulturdepartementet och kulturrådet

De kulturpolitiska mål som sattes 1974 blev ett uppsving för svensk kulturpolitik då man under detta skede konstaterade att en förändring behövdes av den då rådande kulturpolitiken. De kulturpolitiska målen har sammanfattats i en proposition som bygger på de mål som kulturrådet lade fram på förslag redan 1972, ”Ny kulturpolitik”. Det som bestämdes 1974 i riksdagen var med politisk enighet, det vill säga att oavsett vilken politisk färg / ställning man hade var alla överens om att en förändring behövdes vad det gällde kulturpolitiken. Redan under 1974 års reformer föddes tanken om kulturens betydelse för samhället, kulturpolitiken ansågs vara bra för samhällsmiljön då kulturen främjade jämlikhet och demokrati, samt att det skulle stärka den enskilda individen.¹²

Motiven har utvecklats något och man betonar nu mer kulturens egenvärde och obundenhet jämfört med 1974, då man ansåg att det viktigaste för kulturen var att bidra till jämlikhet och förbättrad samhällsmiljö. Kommersialiseringen ansågs som ”ful” i kulturella sammanhang

¹¹ Sörlin, Sverker (2003) *Kulturen i kunskapssamhället om kultursektorns tillväxt och kulturpolitikens utmaningar*. Falun: Scandbook AB, (förordet)

¹² SOU 1995:85. *Tjugo års kulturpolitik 1974-1994*. Stockholm: Kulturdepartementet.

under 1970-talet och var något som bedömdes nödvändigt att stävja innan den fick något fäste i kulturen.¹³

I och med den nya kulturpolitiken 1974 grundades samtidigt Statens kulturråd. Deras uppgift är i första hand att administrera bidragsgivandet mellan staten och sektorer inom kulturpolitiken så som: bibliotek och annan folkbildning, konst, litteratur, teater, museer, utställningar, musik och dans. Den andra ledande uppgiften som rådet då hade var att se på hur kulturen utvecklades och i sin tur ”mata” regeringen med viktig information om läget på kulturområdet för att kunna utveckla det ännu mer och ta vara på dess intressen. Det kulturpolitiska systemet är väldigt komplex och har fått kritik för det, då samarbetet mellan de olika verksamheterna måste vara mycket god för att arbetet ska kunna fungera fullt ut.

Hur man delar ut de statliga medlen ger en ganska tydlig inblick i hur kulturpolitiken ser ut och vad man säger sig vilja satsa på. Mellan 1988 och 2000 ökade de statliga kulturutgifterna med 33 procent. Kulturrådet hanterar omkring 20 procent av de statliga medel som tilldelas kulturen, medan resten av bidragen går direkt till kulturinstitutioner som delegeras av staten eller andra sektorsorgan. 2003 års budget för kultursektorn låg på 260 miljoner kronor vilket kan liknas vid knappt 5 procent av den totala budgetsammanställningen.¹⁴

Det var först 1991 som kulturen fick sitt eget departement, innan dess behandlades alla kulturfrågor vid utbildningsdepartementet. Kulturdepartementet ansvarar för bland annat konst, kulturarv och medier, men fortfarande har utbildningsdepartementet hand om frågor som ingår i kulturpolitiken. Kulturdepartementet samordnar och leder kulturpolitiken i Sverige, men sen är det upp till myndigheter och institutioner att agera. Staten har som uppgift att bidra till en rimlig kulturell standard över hela landet. De verksamheter i landet som staten är huvudfinansiärer för är Operan, Dramaten och alla statliga museer. Riksteatern, Riksutställningar och Rikskonserter är också aktiviteter som staten ser till att de verkar i hela landet för att främja det nationella kulturintresset.¹⁵

¹³ Nilsson, Sven (2003) Kulturens nya vägar. Malmö: Polyvalent AB, s. 263- 274

¹⁴ Ibid. s. 264- 267

¹⁵ Ibid. s. 263- 274

Regional nivå - Länen

På regional nivå är det vanligast förekommande att landstinget har hand om kulturfrågorna. I östgötaregionen har dock Östsam i egenskap av kommunalt samverkansorgan tagit över större delar av ansvaret för de regionala kulturarvsfrågorna, efter att staten beviljat regionförbundet detta¹⁶. Regional kultursatsning ansågs vara den viktigaste under 1970- talet, kanske för att landstingspolitiken inte hade ett lika stort erkännande som staten och kommunerna.

Anledningen var att man ville få bort den allt för byråkratiska andan som tidigare präglade kulturpolitiken och i stället ge mer bestämmanderätt till landsting och kommuner. Under 1990- talet ville staten fortfarande satsa mer på regional utveckling och där ibland kulturpolitik. Samhällsfrågor behandlas olika i regionerna beroende på frågans vidd och länets kapacitet att behandla frågorna. Många anser att en omstrukturering därför kan vara på sin plats för att få en fungerande kulturpolitik och en mer passande regional struktur i länen än vad det är idag.

Ett län består i huvudsak av en större kommun och flera lite mindre kommuner. I små kommuner är det föreningsliv och bibliotek som står för det mesta av kulturlivet. De större kommunerna kompletterar de mindre med ett större utbud av aktiviteter. Man kan också dela in regionerna i två olika sorter vilka då skulle vara storstadsregionerna och de andra länen. Storstadsregionerna står ofta för ett nationellt omfattande kulturliv medan övriga län riktar sig till personer som bor inom länet.¹⁷

Om man ser till den ekonomiska delen av landstingens arbete kan man konstatera att bidragen lyser med sin frånvaro kring kulturen. Under 1970- talet när den moderna kulturpolitiken började utvecklas var den regionala budgeten upplagd på det sättet att den offentliga kulturens utgifter uppgick till endast 2 procent av budgeten medan den idag på 2000-talet stigit till knappt 10 procent. Detta måste ändå ses som ett enormt framsteg om man ser till hur mycket kulturpolitiken har utvecklats enbart på dessa premisser.¹⁸

¹⁶ Regionförbundet Östsams Internetsida (2008) www.ostsam.se/sphere_default.asp (2008-04-17)

¹⁷ Nilsson, Sven (2003) Kulturens nya vägar. Malmö: Polyvalent AB, s. 275

¹⁸ Ibid. s. 278

Lokal nivå - Kommunerna

Eftersom kommunerna i Sverige är av väldigt olika storlek ser också oftast de kulturella förutsättningarna ut därefter. Trots att det i Sverige finns 290 kommuner så bor mer än hälften av Sveriges befolkning någon av de tre storstadsregionerna vilket naturligtvis också påverkar det kulturella utbudet oerhört.¹⁹ Detta gör det också svårt att fastställa på ett övergripande plan hur den ekonomiska situationen för kulturen ser ut inom kommunerna. Det är till exempel inte representativt att jämföra Stockholms kommun med Kalix vad det gäller vare sig intäkter eller övergripande budget.

I de mindre kommunerna läggs de största resurserna på bibliotek, folkskolor och folkbildning, medan det är motsatt i de större kommunerna där teater, konst, musik och museer har mest medel att röra sig med. Dispositionen avgör kommunerna själva, men det är så det ser ut om man ser till vad de satsar på i stort. Mycket har också att göra med att de små kommunernas invånare gärna åker till de större kommunerna för att uppleva de kulturyttringar som har större förankring just där.²⁰

De dominerande inslagen i kommunens åtagande idag är främst, sociala insatser, utbildning och utgifter för utbyggande av städer och teknik. Ett problem som finns med det kulturella arbetet inom kommunerna är att det ska vara en del av kommunernas angelägenhet att se till att kulturen fortskrider och utvecklas. Detta har aldrig riktigt tagits på allvar, vilket gör att många kulturinstitutioner har haft det väldigt svårt ekonomiskt, främst teatrarna. Museer har oftast drivits av någon förening och bibliotek togs förhållandevis tidigt upp i det statliga arbetet. Detta gör att teatrarna måste klara sig endast med hjälp av människor med ett brinnande intresse för teaterlivet.²¹

¹⁹ Nilsson, Sven (2003) *Kulturens nya vägar*. Malmö: Polyvalent AB, s. 278

²⁰ *Ibid.* s. 289

²¹ *Ibid.* s. 287-289

Cultural planning & Kreativa sektorn

I detta stycke har vi tagit upp den brittiska metodmodellen Cultural planning och några av dess grundare, bland annat teoretikern Franco Bianchini, brittiska stadsplaneraren Lia Ghilardi som förde fenomenet till Sverige, samt Richard Florida och hans forskning kring vad han kallar den kreativa klassen. Sven Nilsson är välkänd inom den kulturpolitiska arenan i Sverige och även han har skrivit ett antal böcker och texter inom Cultural planning. Tillsammans har dessa personer intressanta tankar om staden, samhället och kreativiteten som visar sig vara viktiga beståndsdelar i kulturens fortsatta växande. Metodens fördelar för en europeisk stads utveckling under 1990-talet exemplifieras även i detta stycke. Vi har valt att ta med denna information då vi tycker att man som läsare behöver bakgrundsorientering, samt ett exempel på hur Cultural planning använts för att kunna sätta sig in i diskussionen till fullo. Det finns också en kortare begreppsdefinition över regionförbundet Östsam, samt en översiktskarta / matris i denna del av uppsatsen som representerar Östsams undersökningsmodell. Regionförbundets projekt ”Kreativa sektorn” har dessutom inspirerats av Cultural planning-metoden. Slutligen presenteras även ett avsnitt som behandlar regionala utvecklingsstrategier. De strategier som tas upp har komprimerats till policydokumentet Regionalt utvecklingsprogram (RUP) som talar för regionens utvecklingsvisioner inom en utsatt tid.

Kreativitet i kreativa sektorn

Richard Florida skriver att vi har en outtömlig resurs i form av mänsklig kreativitet, samt möjlighet att producera detta, bara att vi ännu inte vet hur vi ska använda våra resurser på bästa sätt. Betydelsen av kreativitet hos individen och att man använder den på rätt sätt är oerhört viktig.²² Han menar också att en helt ny klass, den ”kreativa klassen” har vuxit fram och han jämför detta med industrialismens intåg i samhället och anser att den kulturella sektorn om möjligt skulle kunna ha en ännu större effekt på samhällsekonomin. Skillnaden är, skriver han, att i skiftet från jordbrukssamhälle till industrisamhälle handlade det om en fysisk ersättning av tillgångar medan denna omvandling som håller på att ske i samhället bygger på hur människan ställer sig till det nya genom intelligens, kunskap och kreativitet.²³ Den kreativa sektorn har vuxit enormt det senaste århundradet, men också under de senaste två decennierna. De yrkesgrupper som ingår i den kreativa klassen enligt Florida är:

²² Florida, Richard (2006) *Den kreativa klassens framväxt*. Göteborg: Daidalos. s. 10

²³ *Ibid.* s. 9

vetenskapsmän, ingenjörer, konstnärer, musiker, designers och andra med kunskapsbaserade yrken. Vid millennieskiftet tillhörde närmare en tredjedel av USA:s arbetsstyrka den kreativa sektorn, men detta fenomen är inte unikt för USA, utan man räknar med att i alla europeiska länder ligger siffran på hur många som arbetar inom den kreativa sektorn mellan 25-30%. Han menar också att vår tids riktiga utmaning är att fortsätta det vi påbörjat med den kreativa sektorn, nämligen att bygga ett öppet samhälle som kan ta till vara på den kreativa energi som vi funnit.²⁴

Cultural planning

Diskussioner om huruvida kulturpolitiken kan användas i samhällsutveckling genom ett sektorsövergripande synsätt har pågått i Sverige under ett antal år och vikten av ett mer kulturellt perspektiv ibland annat stadsplaneringssammanhang har betonats. En metod för att arbeta med detta synsätt är den brittiska modellen Cultural planning. Där kan man genom att använda sig av kulturella resurser få en samordnad utveckling av länder, regioner och städer genom ett sektorsövergripande angreppssätt. I stora drag handlar metoden om att man genom kvalitativa och kvantitativa metoder kartlägger ett områdes kulturella resurser. Utifrån detta utvecklar man sedan det unika som på sikt kan ge ökad vitalitet för hela området.²⁵

I Sverige introducerades metoden av Lia Ghilardi, grundare och chef för konsultbyrån Noema research planning ltd i London som arbetar med Cultural planning som modell för samhälls- och stadsutveckling.²⁶ Erika Månsson, kultursamordnare för Regionförbundet södra Småland förklarar det brittiska kulturplaneringskonceptet som en kritik av och alternativ till dagens kulturpolitik. Förespråkarna i England, Australien och USA menade att det behövs nya perspektiv och infallsvinklar på lokal kulturutveckling. Kritiken går ut på att man genom att enbart bygga politiken på konstområdena och kulturinstitutionerna misslyckas med att integreras i de mer prioriterade områdena som utbildning, hälsa, boende, transport, kommunikation och miljö, för politik och planering. Månsson menar att kulturplaneringens strategi i grunden är samhällsplanerarens och dess uppgift är att se vilka kulturresurser som finns i staden, kommunen och regionen och hur de kan användas för att utveckla området och stärka dess identitet. Hon beskriver kulturplanering som en strategi som skär mellan

²⁴ Florida, Richard (2006) *Den kreativa klassens framväxt*. Göteborg: Daidalos. s. 11

²⁵ Regionförbundet södra Smålands Internetsida (2008) www.rfss.se/Cultural_Planning.aspx (2008-04-07)

²⁶ Landstinget i Uppsala läns Internetsida (2007) www.lul.se/templates/page_7565.aspx (2007-09-19)

gränslinjerna för den offentliga sektorn, den privata marknaden och det civila samhället. Man kan alltså på det här sättet koppla konst och kultur till alla delar av det politiska fältet.²⁷

Sven Nilsson har skrivit ett antal böcker om kulturfrågor, massmedier och framtidsfrågor där ibland *Kulturens vägar* och *kulturens nya vägar* vilka handlar om kulturpolitikens-, kulturlivets- och mediernas utveckling från mitten av 1800-talet fram till 2000-talet. Han har också skrivit en artikel i *Demokratiskt kulturarv?* där han tar upp Cultural planning eller kulturplanering och diskuterar dess potential som stadsplaneringsmetod.²⁸

En av Cultural planings främsta företrädare förutom Lia Ghilardi och Richard Florida är italienaren Franco Bianchini som bland annat skrivit *City & Culture* där han tar upp Cultural planning - metoden och hur den kan bidra till en stads utveckling. Sven Nilsson beskriver Cultural planning i sin artikel "Järnålder- överlevnadsstrategier för kulturarvsinstitutioner"²⁹ tolkat från Franco Bianchinis text *City & Culture*³⁰.

Nilsson menar att Cultural planings syfte bland annat kräver ett nytänkande kring kulturen. Detta sker lättast genom ett holistiskt, lateralt och flexibelt tankesätt som även är tvärvetenskapligt till formen och förändring får gärna ske i nätverkstermer.³¹ Med detta menar Nilsson att förändring bland annat kan ske genom nätverksbyggande och att man där måste se på kulturen i sitt sammanhang genom ett öppet synsätt utan begränsning. Förändringsarbetet får lämpligen vara innovationsorienterat, originellt och experimenterande, men även kritiskt, undersökande, utmanande och ifrågasättande. Fokus måste hållas på individen och bör därför vara människocentrerat, humanistiskt och icke- deterministiskt. Utgångspunkten bör vara kulturell och underbyggd av kritisk kunskap om traditioner och kulturella uttryck, samt vara öppen och ickeinstrumentell.³²

Det som utmärker Cultural planning är dess system där man använder sig av att förena fysisk planering med socialt förändringsarbete och att alla som jobbar och är verksamma inom

²⁷ Landstinget i Uppsala läns Internetsida (2007) www.lul.se/templates/page_7565.aspx (2007-09-19)

²⁸ Sven Nilssons Internetsida (2007) www.futurum.polyvalent.se/svenpres.htm (2007-11-09)

²⁹ Nilsson, Sven (2006) Järnålder – Överlevnadsstrategier för kulturarvsinstitutioner. i Annika, Alzén & Peter, Aronsson (red.) *Demokratiskt kulturarv?*, s. 60-70

³⁰ Bianchini, Franco (1999) The links between cultural policy and urban sustainability. i Louise Nyström & Colin Fudge (red.) *City and culture: cultural processes and urban sustainability*. s. (Förordet)

³¹ Nilsson, Sven (2006) Järnålder – Överlevnadsstrategier för kulturarvsinstitutioner. i Annika, Alzén & Peter, Aronsson (red.) *Demokratiskt kulturarv?*, s. 67

³² Ibid. s. 67

kultursektorn måste utbilda sig på nytt för att kunna förvärva denna kunskap. Det rör allt från kulturadministration, politik, ekonomi, historia, stadssociologi och fysisk planering vilket innebär i stort sätt allt som har att göra med hur man planlägger utvecklandet av en stad eller ett samhälle, även det kulturhistoriska arvet ska här räknas med i perspektivet enligt Nilsson. Det nya planeringssättet innebär att nya benämningar på jobb inom kultursektorn uppstått som exempelvis ”kulturkartografer” vilket syftar till människor som jobbar med Cultural planning, något som också har börjat ses som ett eget yrke.³³ I arbetet med kulturplanering utgår man alltid från ett specifikt område, en avgränsning som kan vara allt ifrån en gata till en region och arbetets utförande benämns som ”nedifrån och upp”. I Cultural planning ingår också cultural mapping, ett system som bygger på att man kartlägger de tillgångar och resurser som det specifika området kan dra nytta av och ett upplägg av detta kan komma att se ut så här:

- Mötesplaster och lokaler
- Publikens sammansättning
- Ekonomi: ekonomiska resurser och sammanhang (privat, offentligt osv.)
- Makt: var fattas besluten?
- Behov
- Identitet
- Förflyttningar: pendling och transporter
- Shopping
- Livsstilar³⁴

Här är det viktigt att man delar in de olika kulturella resurserna med en sådan bredd att det täcker hela samhällsspektrat:

- Konst, medieaktivitet och kulturinstitutioner
- Kultur bland ungdomar, etniska minoriteter och andra intressegrupperingar
- Kulturarven, inklusive arkeologi, gastronomi, lokala dialekter och ritualer
- Lokala och externa uppfattningar om en plats som det uttrycks i skämt, sånger, litteratur, myter, turistguider, medieskildringar och traditionell visdom

³³ Nilsson, Sven (2006) Järnålder – Överlevnadsstrategier för kulturarvsinstitutioner. i Annika, Alzén & Peter, Aronsson (red.) *Demokratiskt kulturarv?*, s. 67- 68

³⁴ Ibid. s. 67

- Den naturliga och byggda miljön, inklusive offentliga och öppna platser
- Mångfalden och kvalitén på anläggningar för fritid, mat och dryck, underhållning och olika aktiviteter
- Utbudet av lokala produkter och talanger i konsthantverk, tillverkning och tjänster.³⁵

Detta medel kan inte användas effektivt utan personer som har kunskap att kunna kontrollera och analysera detta material på ett tillfredställande sätt. Att engagera allmänheten kan också vara behjälpligt för att få kunskap ”inifrån” och på det sättet kunna sätta fingret på vad det är som kan och behöver göras på just den specifika platsen.

Nilsson skriver också att kulturen med hjälp av Cultural planning inte längre blir bara ännu en sektor i samhället, utan ett hjälpmedel eller en länk som förenar både den offentliga sektorn, den privata marknaden och det civila samhället. Kulturen och konsten kopplar också ihop olika politiska sektorsområden och kan appliceras på dessa och blir på så sätt ett förenande perspektiv.

En annan sak som är minst lika viktig som att göra en analys som inledning är att göra ett uppföljande som avslutning ³⁶. Detta för att varje fall är unikt och olika personer är med varje gång vilket gör att det inte finns någon mall att följa i faktisk mening. De punkter som är viktigast vid en uppföljning/utvärdering är:

- Ekonomiska effekter (direkta och indirekta)
- Skapas nya jobb?
- Sociala effekter
- Uppstår en känsla för området? (sense of community?)
- Uppstår nya kompetenser?
- Utbildningseffekter
- Imageeffekter
- Publikeffekter (storlek och sammansättning)
- Konstnärliga effekter (innovation)
- Miljöeffekter (offentlig miljö, platser mm.)³⁷

³⁵ Nilsson, Sven (2006) Järnålder – Överlevnadsstrategier för kulturarvsinstitutioner. i Annika, Alzén & Peter, Aronsson (red.) *Demokratiskt kulturarv?*. s. 68

³⁶ Ibid. s. 68-69

³⁷ Ibid. s. 69

Användningen av Cultural planning i Europa

Relativt långt innan Östman hittade den metod de behövde som grund till sitt projekt nämligen Cultural planning, användes denna modell redan som mätinstrument i olika delar av världen av blanda andra Franco Bianchini och Mikael Parkinson. Östergötland och Sverige var inte först med att vilja kunna kartlägga och omarbota kulturpolitikens arena, utan detta skedde långt innan i andra delar av Europa under början av 90- talet.

Franco Bianchini och Mikael Parkinson kom 1993 ut med boken: *Cultural policy and urban regeneration - The West European experience*. I boken skriver de om kulturpolitikens betydelse för olika städer i väst Europa: Glasgow, Rotterdam, Bilbao, Bologna, Hamburg, Montpellier, Liverpool och Rennes. De redogör för hur dessa städer har påverkats av hur man kulturellt har, eller inte har planerat för staden i sig och konsekvenserna av hur man handlat. Bianchini och Parkinson menar att det inte är bra att generalisera när man pratar om utvecklingen av städers kulturpolitik i stort, eftersom vad man kallar kultur först och främst är en definitionsfråga, som behandlas olika i olika städer runt om i Europa. Man har också olika ideologisk bakgrund, man har olika ekonomiska förutsättningar, samt att maktförutsättningarna ser olika ut beroende på hur relationen ser ut mellan den offentliga -, den privata - och den ideella sektorn.

Det finns trots allt några ”trender” man kan säga identifierar stadens utveckling rent kulturpolitiskt och det är främst den ekonomiska aspekten. En av de stora anledningarna till att man från statligt håll engagerat sig runt om i Europa i den kulturella sektorn är att man såg hur pass mycket pengar som sektorn faktiskt genererar. Eftersom folk var villiga att betala och ägna så pass mycket tid åt det kulturella och det upplevelsebaserade, har man från statligt håll upptäckt att detta kan komma att generera stora pengar och därför har marknaden satt fart.³⁸ För att detta ska lyckas måste man genom Cultural planning få fram en vettig strategi för den specifika staden. Därefter måste man jobba sig uppåt för att slutligen kunna tillgodose de behov man fått fram genom planläggningen. Det handlar alltså om ett individuellt arbete vad det gäller platsen man utgår ifrån, man kan inte tillgodose behoven för en hel stad på en gång, utan får jobba från kvarter och regioner för att slutligen kunna säga att hela staden har arbetats igenom på ett grundligt sätt.³⁹

³⁸ Bianchini, Franco (1999) The links between cultural policy and urban sustainability. i Louise Nyström & Colin Fudge (red.) *City and culture: cultural processes and urban sustainability*. s. (Förordet)

³⁹ Ibid. s. (Förordet)

Bilbao – exempel på en stads positiva utveckling med Cultural planning

I Spanien i den Baskiska regionen ligger Bilbao. Fram till slutet av 80- talet hade Bilbao som stad utvecklats helt spontant utan någon som helst plan vilket gjorde staden en aning kaotisk. Regeringen var medveten om hur det låg till och i början på 90- talet anlade man en strategi med sju olika hållpunkter för att få ordning på det hela. Det var departementet för ekonomisk utveckling och planering tillsammans med förtroendevalda från kommunen som gjorde denna strategiska analys för att kunna skönja hur kulturens roll skulle kunna spela in. De sjukritiska frågorna man koncentrerade sig på var: Investering i mänskliga resurser, Koncentrationen av servicesektorn för en modern industriell region, Fysiska tillgångar, Återanvändandet av omgivningen, Stadens förnyande, urban utveckling, Kultursektorns styrka, Samarbetet mellan olika nivåer i regeringen.⁴⁰

Förutom pressen/media och dess förmåga att sätt en stad på kartan, ansåg man det också som viktiga punkter att upprätta en universitetsverksamhet, att ge staden kapacitet att hålla i internationella konferenser och framförallt att kunna decentralisera kulturen till yttre regioner. Spanien har annars, och speciellt den baskiska delen lidit av koncentrerade processer och framförallt av internationalisering. Man hade som stad länge nonchalerats av den publika policyn och i stället betonats som en kaosartad region.⁴¹

Det gjordes senare en uppföljning om vad boende i Bilbao tyckte om att dessa punkter togs upp och utarbetades. Följande slutsatser kunde dras: vilken profil man hade var viktig, vare sig det gäller staden, den kulturella utvecklingen eller det kulturella konceptet. Man måste profilera sig för att kunna nå ut till människor. Invånarna ville även att Bilbao skulle koncentrera sig mest på att möta de lokala behoven som redan existerade och det skulle innebära att en decentralisering skulle göras så att de mer förfallna delarna av staden skulle tas i beaktning. Den baskiska kulturella identiteten ville man bibehålla till viss mån, även om det innebär svårigheter att bevara traditionerna som försvinner för varje generation som går och för att människor från andra områden flyttar in i staden. Man ville därför också ha speciella centra som kunde representera olika delar av Spaniens kultur för att alla ska kunna känna en tillhörighet. Det var också en fråga om ”finkulturen” och att en del ville att det var den mer klassiska kulturen som skulle representera utbudet i staden, medan andra ansåg att det var

⁴⁰ Bianchini, Franco (1999) The links between cultural policy and urban sustainability. i Louise Nyström & Colin Fudge (red.) *City and culture: cultural processes and urban sustainability*. s. 83

⁴¹ Ibid. s.83-84

viktigt med en demokratisk kultursyn och att alla skulle få uttrycka sig som de vill konstnärligt och utveckla sin egen kultur.⁴²

Slutsatsen av kulturplaneringen i Bilbao visade på att staden redan under 1990-talet låg efter rent kultur- och utvecklingsmässigt jämfört med städer i sina Europeiska grannländer. Ett stort problem var oförmågan att kunna koordinera sig rent ideologiskt sett från de olika partiernas sidor och detta var inte fördelaktigt för Bilbao. Ekonomiskt sett så behövde stadens kultur både lagstadgade och privat donerade pengar. Man var tvungen att börja se kulturen och konsten som en investering, något att satsa pengar på och inte bara som något som skulle subventioneras. Invånarna själva spelar stor roll i stadens framtid och om de är villiga att kämpa för sina visioner genom egna organisationer som kan representera olika lokala distrikt och på så sätt hjälpa staden som helhet att utvecklas. Bilbaos flod Nervión som rinner genom staden sågs som ett nytt nav och användes i stadens marknadsföring av bland andra: The Museum of the River, Guggenheim museet i Bilbao, The Convention centre, The Arriaga Theatre och många andra kulturella byggnader. Den nya kulturpolitiken sågs som ett redskap för att uttrycka den baskiska kulturella identiteten så att människor skulle engagera sig mer på ett personligt plan.⁴³

⁴² Bianchini, Franco (1999) The links between cultural policy and urban sustainability. i Louise Nyström & Colin Fudge (red.) *City and culture: cultural processes and urban sustainability*.s. 84-85

⁴³ Ibid. s. 86-87

Regionförbundet Östsam och deras undersöknings- och analysverktyg

Östsam är ett regionförbund vars huvuduppgift är att arbeta med regional utveckling i Östgötaregionen. Ett av de viktigaste områdena inom detta arbete är kulturen, som ses som en viktig resurs i regionala utvecklingssammanhang. Förbundet har formats av Östergötlands 13 kommuner, samt landstinget och styrs av en politisk ledning, där kommunerna och landstinget finns representerade.

Förbundet har i uppdrag att arbeta med fyra verksamhetsområden:

1. Kommunikationer
2. Kultur, folkbildning, natur och fritid
3. Livslångt lärande
4. Näringslivsutveckling

Man arbetar även med två tvärgående uppgifter som handlar om samverkan, samt landsbygds- och skärgårdsutveckling.⁴⁴ Innan Östsam tog över ansvaret för de regionala kulturfrågorna var det Landstinget som hade detta ansvar⁴⁵.

Ser man till verksamhetsområdet Kultur är förbundets målsättning att vara regionens arena för samverkan kring kulturfrågor. Man menar att en större förståelse för kulturen som samverkansorgan kan bidra till utveckling av Östergötland. Inom detta område arbetar förbundet med att upprätta överenskommelser om regionala uppdrag, samt att medfinansiera de större kulturinstitutionerna.

Östsam arbetar bland annat med att: Starta upp och stödja kulturprojekt, utveckla regionala nätverk inom kulturområdet och öka förståelsen för kulturens innebörd som regional utvecklingsfaktor, utforska och ta till vara på kulturområdets samverkan med andra samhällsområden samt se till att studieförbunden på distriktsnivå arbetar med att utveckla och hålla en högre nivå gällande folkbildningsfrågorna genom studieförbund och folkhögskolor.⁴⁶

Regionförbundet har sedan 2005 arbetat med projektet "Kreativa sektorn". Det började med en provstudie av Norrköpings kreativa klimat, som i sin tur ledde till rapporter och en

⁴⁴Regionförbundet Östsams Internetsida (2007) www.ostsam.se/sphere_default.asp (2007-10-12)

⁴⁵ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret, s. 2

⁴⁶Regionförbundet Östsams Internetsida (2007) www.ostsam.se/sphere_culture.asp?q=printme (2007-10-12)

arbetsmodell som sedan användes i studier av hela Östergötland och dess 13 kommuner. Utifrån kartläggningen av aktörerna i kommunerna, verksamma inom kreativa sektorn i Östergötland, har regionförbundet sedan fått fram ett användbart planeringsverktyg. Ett underlag att utgå från för bland andra politikerna när det gäller visioner och utvecklingsstrategier för kulturutvecklingen i regionen⁴⁷. Idén med den Kreativa sektorn har förbundet hämtat från brittisk forskning av bland annat Cultural planning, som sedan har anpassats till vårt kulturklimat och våra system.⁴⁸ På Östsam är tanken med Kreativa sektorn att innefatta all sorts kultur, från sport och turism till medier och arkiv, alltså inte enbart se till det som traditionellt räknas som ”finkultur”. Man strävar efter att innefatta fler än just kreatörerna då det behövs så många fler än dessa för att sektorn ska kunna fungera, som exempelvis distributörer, då kulturen utan dem kraftigt skulle avgränsas. Vem kan ta del av det som skapas om ingen lyfter fram det? Östsam ser den här metoden som ett sätt att kunna länka kulturen med näringslivet och få kulturen att verka i det område den befinner sig i och det ses som allt viktigare att vara medveten om denna strategi när man ska planera för framtiden.⁴⁹

Den första studien i projektet ”Kreativa sektorn”s anda, den så kallade provstudien, handlade om att utifrån vissa metoder kartlägga aktörerna i Norrköping, samt se var behovet av utveckling och insatser fanns. Kreativitetens värde är något man från statligt håll allt mer har börjat uppmärksamma. För att bevara, vårda och utveckla kulturella resurser krävs kunskap om omfattning, struktur, organisation, värde och roll för en plats, kommun eller region. Det sätt som Östsam ser på kompetens, resurser och möjligheter som komplement till själva skapandet, som inkluderar stöttande verksamheter som material, reproduktion, distribution och utbildning, går under namnet Kreativa sektorn. Denna sektor är ett relativt outforskat område, trots att handel med kulturella varor och tjänster har ökat de senaste åren. Olika anledningar till att kulturen inte setts som tillräckligt betydelsefull för regional utveckling tidigare, kan bland annat bero på svårigheten att göra kvalitativa mätningar av kulturens ekonomiska bidrag och värde i skapandet av livskvalitet. Ytterligare anledningar kan vara bristen på kunskap om relationen mellan kulturproduktion, kulturkonsumtion och regional utveckling, men även att sektorn uppfattas som en offentlig angelägenhet som är skattesubventionerad.

⁴⁷ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret, s. 2

⁴⁸ Regionförbundet Östsams Internetsida (2007) www.ostsam.se/proj_kreativa.asp (2007-09-19)

⁴⁹ Regionförbundet Östsams Internetsida (2007) www.ostsam.se/proj_kreativa.asp (2007-09-19)

I regionförbundets studie framkommer det att man tidigare såg naturtillgångar som en förutsättning för tillväxt, men att man på senare tid har börjat se kreativa kunskaper och färdigheter som betydelsefulla för utveckling. Den kreativa sektorn bidrar genom detta synsätt bland annat med kompetens, inspiration, kunskap, upplevelser och produkter. Regionförbundet ser det därför som lika viktigt att ha kunskaper om dessa faktorer för att kunna utföra utvecklingsstrategier och möjliggöra en långsiktig planering.⁵⁰

I provstudien av Norrköping ville man lyfta fram den kreativa sektorns omfattning, bredd, struktur, kompetens och värde. Man ville även skapa förståelse för sektorns styrkor utvecklingspotential och behov. Målet var att arbeta fram ett analys- och undersökningsverktyg som är applicerbart på andra geografiska områden och olika verksamhetsfält. På lång sikt hoppades man resultaten skulle bidra till större erfarenhet och kunskap om sektorn. Man ville även att materialet skulle underlätta utvecklandet av gemensamma strategier och att det på sikt skulle stärka infrastrukturen i form av samarbeten och kompetensutveckling.⁵¹

Hela studien gick ut på att skapa förståelse för den kreativa kompetensen, det empiriska materialet bestod av fyra olika delar. Bland annat undersöktes sektorn kvalitativt och kvantitativt genom statistik, intervjuer, enkäter och research av tidigare rapporter och litteratur. Medan statistiken gav en uppfattning om sektorns omfattning och struktur mellan verksamheter och geografiska områden, fick intervjuerna och enkäterna visa på sektorns värde och processer.⁵²

Efter kartläggningen av det kreativa klimatet i Norrköping gick man vidare med projektet inom Östsam genom att kartlägga den kreativa sektorn i ett större geografiskt avgränsat område med fokus på hela östgötaregionen. Denna studie ledde i sin tur till att fler verksamheter lyftes fram på ett nytt sätt som möjliggjorde nya plattformar och öppnade upp för nya samarbeten. Detta gjorde också att fler geografiska områden identifierades där den kreativa sektorn har speciella förutsättningar, där olika delar av sektorn är speciellt

⁵⁰ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s. 3

⁵¹ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s.4

⁵² *Ibid.* s. 9

utvecklade, samt där man nu kommit fram till var behov finns av stöd och vidareutveckling.⁵³ Den bild man genom studien kan ge över kreativa sektorn i Östergötland är endast en ögonblicksbild, då sektorn är under ständig förändring genom att människor rör sig mellan verksamheter och organisationsformer kontinuerligt. Kunskapen och de resultat som studien över det kreativa klimatet i Östergötland är också, i likhet med den första studien över Norrköping, tänkt att fungera som en grund för utveckling. Materialet ger en bild över den kreativa sektorn, samt ett underlag att arbeta vidare med.⁵⁴

Då regioner och kommuner skiljer sig åt på flera plan är det viktigt att inte begränsa sig till ett statistiskt analyserande, utan att man är flexibel i sitt tillvägagångssätt när man studerar dessa. Östsam utformade därför ett eget analysverktyg som är möjligt att förändra beroende på vilket verksamhetsfält eller geografiskt område som undersöks. Man har definierat de fält man anser ingår i kreativa sektorn, samt hur man valt att kategorisera dessa. Enligt regionförbundet kategoriseras den kreativa sektorn genom 21 delsektorer som i sin tur delats in i fyra huvudsektorer vilka utgör olika verksamhetsfält.⁵⁵

Östsam poängterar vikten av att inte enbart analysera själva skapandet, utan för att få en bild av den kreativa sektorn är det viktigt att se till de stöttande verksamheterna och produkterna som exempelvis teknik, instrument, arrangörer, material, agenter och distribution. För att kunna beskriva och synliggöra den kreativa kompetensen har regionförbundet även tagit fram ett värdesystem, då de menar att värdesystem är flexibla utan att göra anspråk på att något sker eller påverkas i en viss ordning eller riktning. Östsams värdesystem har fem olika roller / stöttande verksamheter (exemplifieras här).

⁵³ Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik & Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn. Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*. Regionförbundet Östsam, s. 59

⁵⁴ Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn – en studie över Östergötland*. Regionförbundet Östsam, s. 22

⁵⁵ Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik & Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn. Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*. Regionförbundet Östsam, s. 5

1. Materiel

I värdesystemet står materiel för de verktyg, hjälpmedel, instrument och material som är nödvändiga för att idéer ska kunna omvandlas till tjänster, produkter och prototyper. Detta kan omfatta tillhandahållandet och produktion av bland annat mjuk- och hårdvara, musikinstrument, färg, maskiner, ljud-, film- och redigeringsutrustning.

2. Kreatörer

Dessa utgör själva kärnan i inom den kreativa sektorn. Kreatörerna är de som står för skapandet och ägandet av idéerna. Kreatörer kan bland annat vara formgivare, författare, spelutvecklare, kompositörer och så vidare. Både institutioner och företag kan räknas som kreatörer om verksamheten som bedrivs genererar idéer och kreativa lösningar.

3. Reproduktion

Reproduktionen i värdesystemet visar på mångfaldigandet av kulturella och kreativa produkter. Det kan bland annat röra sig om tidningar, böcker, cd-skivor, filmer, musik, spel och större produktion av designermaterial. För att kunna nå ut till en bredare publik behöver många produkter inom den kreativa sektorn någon form av massproduktion.

4. Distribution/Arrangörer/Agenter

Med ”Distribution/Arrangörer/Agenter” menas de situationer eller platser där de kreativa produkterna eller tjänsterna möter sin marknad, sina konsumenter, sin publik- eller användare. Detta sker på olika plan, både virtuellt och fysiskt genom bland annat: Internet, e-handel, scener, turismverksamhet, handel, bibliotek, via etermedier, gallerier, sportinrättningar och andra mötesplatser. Agenternas funktion i värdesystemet är att finna värdet i den kreativa sektorn och förmedla vidare det till en distributör eller bredare publik via bland annat: skivbolag, agenturer, bokförlag och PR-företag.

5. *Utbildning/Stödfunktioner/Bevarande*

Med ”Utbildning/Stödfunktioner/Bevarande” menar man exempelvis museiverksamhet, arkivering, universitet, restauranger, kommunal- och offentlig verksamhet, samt skolor på varierande nivå med olika inriktning.⁵⁶

⁵⁶ Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik & Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn. Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*. Regionförbundet Östsam. s. 6

Matrisen - översikt av Östsams undersökningsmodell

<p>Matrisen</p> <p>Enligt följande matris föreställande del- och huvudsektorer (lodrätt och horisontellt), samt stöttande verksamheter (vertikalt i högerkant), får man enligt Östsams modell en överblick över den kreativa sektorn. Utifrån denna kan man analysera vilka kompetenser som finns eller saknas, samt vad som skulle vara möjligt att stödja eller utveckla. Det är detta analysverktyg som Östsam använt sig av i sina studier av de kreativa klimatet i östgötaregionen.</p> <p>Detta analysverktyg tillåter ändringar gällande fokus på delsektorer eller variation i antal del- och huvudsektorer eller roller, beroende på om man vill undersöka delar av eller hela den kreativa sektorn.</p>						
<p>Turism/ Rekreation/ Sport</p>	<p>Sport Djur/Natur/Friluftsliv Turism Spel/Vadslagning Andlighet/Själsliv</p>	<p>Materiel</p>	<p>Kreatörer</p>	<p>Reproduktion</p>	<p>Distribution/Arrangörer/Agenter</p>	<p>Utbildning/Stödfunktion/Bevarande</p>
<p>Media/ Digital</p>	<p>Tidningar/Tidskrifter Mjukvara/Spel/Datorservice Tv/Radio Reklam Film/Video Foto</p>					
<p>Konst/ Design</p>	<p>Musik Mode/Design Konst/Konsthantverk Litteratur Artister/Sång/Dans/Teater/Festivaler Arkitektur</p>					
<p>Kulturarv/ Informations- Hantering</p>	<p>Museum Bibliotek/Informationshantering Historiska platser/Byggnader/Hus Arkiv</p>					

Visions- och utvecklingsstrategier för regional utveckling (RUP)

Det regionala utvecklingsprogrammet speglar vad som händer i kommunen med hjälp av statens stöd i samarbete med Östsam, kommunen och kulturinstitutionerna. Vi vill visa på hur kulturen kan bidra till utvecklingsarbetet som beskrivs i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) och det regionala insatsprogrammet för kultur. Vi vill även peka på att RUP:en i östgötaregionen bland annat instiftades som ett gensvar på utvecklandet av den Kreativa sektorn, både som begrepp och projekt. Genom kreativa sektorn och cultural mapping har man kunnat ”ringa in” kommunens områden i behov av utveckling för att sedan använda RUP:en som ett instrument för åtgärdstagande.

Det Regionala utvecklingsprogrammet (RUP) är ett politiskt visions- och strategidokument som ska hjälpa kommuner i sitt arbete att utveckla sig på lokal nivå inom olika samhällsrelaterade områden. RUP:en ska finnas i hela Sverige och utarbetas i varje kommun, men fungerar individuellt beroende på kommunens storlek och kapacitet.⁵⁷ För närvarande finns RUP i 14 av landets 21 regioner och Östgötaregionen hör till de län där man tidigt utvecklade en strategi.⁵⁸

Tanken som ligger till grund för utvecklingsprogrammet bygger på att en högre beslutsnivå skall svara för strategin och för detta har även ett dokument tagits fram av regeringen: *Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning*.⁵⁹ Regeringen har hand om de övergripande målen och utvärderingarna, medan beslut som ska fattas om insatser placeras till instanser på regional och lokal nivå, något som också gör att programformen är väl lämpad för arbete över sektorsgränser. Utvecklingsprogrammen blir den gemensamma stommen och riktningen för aktörer med olika bakgrund och förutsättningar att komma överens vad det gäller samarbete. En samlad utvecklingsstrategi finns också för hållbar regional utveckling för detaljprogram inom de olika sektorerna som skall bidra till att uppnå regionens gemensamma mål,⁶⁰ det kallas för regionala insatsprogram. I vårt fall har vi

⁵⁷ Verket för näringslivsutvecklings Internetsida (2007)

http://www.nutek.se/content/1/c4/27/45/Rapport_om_tillvaxtavtalen_Tillvaxt_i_hela_Sverige.pdf (2007-11-14)

⁵⁸ Verket för näringslivsutvecklings Internetsida (2007)

<http://www.nutek.se/content/1/c4/60/67/Uppf%F6ljningen%20av%20de%20regionala%20utvecklingsprogramm en%202007.pdf> (2007-11-19)

⁵⁹ Verket för näringslivsutvecklings Internetsida (2007) <http://www.nutek.se/sb/d/137> (2007-11-19)

⁶⁰ Ibid. (2007-11-16)

då tittat på insatsprogrammet som gäller just för kulturen i Östgötaregionen, *Regionalt insatsprogram kultur 2007-2013*.⁶¹

I Östergötland består RUP:en av sex satsningsområden, vilka Östgötaregionen har valt att prioritera för att de antas vara av särskild betydelse för regionens framtida utveckling. Ett av dessa satsningsområden är alltså kultur. Andra områden man fokuserar på är Infrastruktur, Landsbygdsutveckling, Livslångt lärande, Storstad, samt Näringslivsutveckling.

Regionförbundet Östsam har med stöd av ett antal regionala aktörer gått vidare i arbetet med att utveckla och definiera de åtgärder som ska genomföras i de olika insatsområdena de närmaste 5-7 åren. Insatsprogrammen har gått ut på remiss och behandlades politiskt under hösten 2007.⁶²

Kulturen är alltså ett av de satsningsområden som regionen har valt att fokusera på. Under de 5-7 år som detta insatsprogram är igång vill Östgötaregionen se ett antal förändringar inför 2013:

- Östergötland ska ha ett vitalt kulturliv där professionella kulturarbetare i offentliga och privata organisationer tillsammans med amatörutövare ser till att det fungerar
- Den konstnärliga utvecklingen så väl som den näringsrelaterade utvecklingen ska fortgå och ingå i en växande samhällsekonomi
- Alla ska verka aktivt för att vårda och utveckla den kreativa kärnan inom området
- Alla ska vara medvetna om att kulturen är ett sammanhållande kitt i samhället vad det gäller tillhörighet, samverkan och identitet. Kulturens perspektiv ska också finnas i åtanke vid all samhällsplanering både när det gäller samhällsfrågor, utbildningsfrågor och stadsbyggnadsfrågor⁶³

Liksom det finns sex satsningsområden i Östergötland finns det sex strategier som formulerats i RUP:en och som ska beaktas gällande länets kultur och utveckling av den⁶⁴:

⁶¹ Regionförbundet Östsams Internetsida (2007) http://www.ostsam.se/dok_rup.asp (2007-11-19)

⁶² *Regionalt insatsprogram, Kultur 2007-2013*, regionförbundet Östsam

⁶³ Ibid.

⁶⁴ *Regionalt utvecklingsprogram Östgötaregionen 2020*, regionförbundet Östsam

Tanken är att Östergötland ska ha en regional kulturarvsplan där det ska finnas ett etablerat nätverk för regionala aktörer så att människor i regionen kan ta del av Östergötland kulturarv och historia. Man vill också strukturera upp rollerna för det offentliga, privata och de ideella aktörerna som arbetar med att förvalta, marknadsföra och göra regionens kultur, kulturarv och natur tillgänglig. Detta har tidigare varit svårt att hålla isär. Detta syftar till att stärka Östergötlands attraktivitet, konkurrenskraft och position ⁶⁵

I och med att Östsam och kommunerna vill se Linköping och Norrköping som kärnan i den fjärde storstadsregionen vill man att arbetet med den kreativa sektorn ska vara väl känt och utvecklas ytterligare för att kunna påskynda en vidareutveckling. Man vill också göra regionen attraktiv för studenter och unga genom att visa på det som regionen har att erbjuda studerande, så att de lockas att stanna kvar för att utbilda sig och så småningom etablera sig där. Detta betyder att man vill utveckla Östergötland till en flerkärnig stadsregion. ⁶⁶

Man vill kunna sprida kulturutbudet över hela regionen så att människor även på mindre orter ska kunna uppleva samma saker som i storstadsregionen, exempelvis i form av att turnéer av olika slag kommer på besök. Folkbildningen ska utvidgas i varje kommun och Folkuniversitet och bibliotek får här samarbeta för att tillgodose människors kulturella behov. Filmmediet är också något som måste bearbetas. Ett sätt att utveckla det på är, att kompetensutveckla lärare för att kunna bidra med kunskapen om själva mediet, då kommunen i sig inte kan finansiera det materiella som behövs i form av utrustning och liknande. Sammanfattningsvis syftar detta till att utveckla Östergötland till en region med balans mellan centrum och omland. ⁶⁷

Den kreativa sektorns olika delområden ska ha en stödjande infrastruktur med uppgiften att stärka och utveckla den verksamheten som pågår inom området. Denna struktur utvecklas i samverkan mellan utövarna, kommunernas kultur- och näringslivsföreträdare och andra aktörer som Almi, branschorganisationer och andra nätverk. Man måste i detta fall utveckla både den ekonomiska och den mänskliga faktorn för att kunna utveckla idén i sig, människor måste lära sig att tänka på kulturen som en egen näringsindrivande samhällssektor för att kulturen ska kunna slå sig in i näringslivet. Man får heller inte glömma bort att bibehålla det som kulturen och konstnärerna står för, för att inte tappa fokus i sammanhanget gällande

⁶⁵ *Regionalt insatsprogram, Kultur 2007-2013*, regionförbundet Östsam

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

konstens grundläggande natur att vara fri och ickekommersiell. I stort avser detta att stärka Östergötland som innovationsmiljö och som region för uppbyggnad och utveckling av företag.⁶⁸

Det ska finnas en regional biblioteksplan för att kunna utveckla biblioteksverksamheten i Östgötaregionen. Östsam och kommunen vill också satsa mer på folkhögskolorna och deras vuxenutbildningar, speciellt för människor som inte har någon nämnbar studievana tidigare. ”Kultur i skolan” är ett projekt som ska utvecklas och är något som det ska göras ett handlingsprogram kring för att kulturen ska finnas med och vara en tillgång i alla utbildningar. Människors hälsa kan förbättras genom kultur- och naturupplevelser och detta är något som man vill titta närmare på, så att man i fortsättningen utgår ifrån dessa teorier när man gör samhällsplaneringar. Man vill genom detta stärka invånarnas möjligheter till hög livskvalitet och personlig utveckling.⁶⁹

En webbplats ska finnas med regionens samlade kultur, kulturarv och naturutbud. Detta ska också göra att information om platser och aktiviteter blir mer lättillgänglig och som komplement till detta vill man också påbörja en digital mötesplats där man som besökare kan dela med sig av berättelser och även ta del av andras. Man ska också kunna ladda upp och ner filmer, texter, ljudfiler, bilder och animationer som en del av berättandet, något som syftar till att utveckla och öppna formerna för det politiska arbetet på regional nivå.⁷⁰

⁶⁸ *Regionalt insatsprogram, Kultur 2007-2013*, regionförbundet Östsam

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

Material & metod

Då den här studien bland annat handlar om att undersöka hur dagens kulturpolitik ser ut i praktiken med avstamp i Linköping har både geografiska och organisatoriska avgränsningar varit nödvändiga. För att få ner ämnet på en hanterbar nivå har vi först avgränsat oss geografiskt och organisatoriskt till östgötaregionen och regionförbundet Östsam. Det främsta syftet med dessa avgränsningar var att regionförbundet driver ett projekt, Kreativa sektorn, något vi ville titta närmare på. Ytterligare en organisatorisk och geografisk avgränsning är gjord genom att vi smalnat av studien genom att rikta fokus på det nätverk som uppstått genom Östsams projekt med kartläggningen av regionens kreativa centra. Genom nätverket Regionalt kulturforum har vi även studerat kulturfestivalen City Art Link som ägde rum i Linköping under hösten 2007. Vi ville med utgångspunkt i Östsams projekt Kreativa sektorn, via deras metod- och analysverktyg, bland annat undersöka hur aktörerna i festivalen, medvetet eller omedvetet använde sig av de utmärkande egenskaper som utgör just den kreativa sektorn. Vi ville på så sätt få indikationer på om ”kulturtänkandet” i Linköping var inne i en ”moderniseringsfas”, samt om det fanns en förändrad samhällssyn på den traditionella kultursektorn bland institutioner och fria utövare, det vill säga aktörerna själva.

Själva uppsatsen har byggts kring två studier. En delstudie där vi genom litteraturstudier och intervjuer med Linköpings kommun och regionförbundet Östsam skaffat oss en kulturpolitisk översikt. Denna har sedan satts i kontrast till den enkätundersökning som gjorts med verksamma aktörer i nätverket Regionalt kulturforum och kulturfestivalen City Art Link. Förhoppningen var att dessa båda studier tillsammans, med utgång i Kreativa sektorn och dess inspirationskälla, den brittiska metodmodellen Cultural planning, kunde ge svar på de frågor som inringar vårt syfte. Genom intervjuerna med Linköpings kommun och Östsam har vi fått en bild av hur den kulturella utvecklingen ser ut i kommunen, medan enkätundersökningen fått visa hur man praktiskt kan använda sig av kreativa sektorn för kulturell utveckling bland kulturutövare av blandade genrer.

Enligt forskarna Bengt Starrin och Barbro Renck finns det olika typer av intervjuer. Vanligast är distinktionen standardiserade – ostandardiserade. Till dessa hör även att de kan delas in i kvalitativa samt kvantitativa intervjuer.⁷¹ Vi valde att använda oss av kvalitativa,

⁷¹ Starrin, Bengt och Renck, Barbro (1996) Den kvalitativa intervjun. i Per-Gunnar Svensson & Bengt Starrin, (red.) *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur. s. 52-78

ostandardiserade intervjuer för att erhålla en så mångsidig kunskap som möjligt och för att undvika att leda intervjuerna för mycket så att respondenterna begränsade sina svar.

Vi har tittat på kulturutvecklingen på regional nivå genom att avgränsa oss till östgötaregionen och regionförbundet Östsams studie över det som de kallar den kreativa sektorn. Projektet ”Kreativa sektorn” härstammar från internationell forskning och metodmodellen Cultural planning som även fått fungera som den övergripande teoretiska bildningen i denna studie. Skillnaden mellan vårt användande av metodmodellen i jämförelse med regionförbundets är den att vi valt att använda oss av delar av Cultural planning - problematiken för att förstå vårt material. Ett exempel är att vi bland annat har använt oss av Sven Nilssons tolkning av Cultural planning när vi analyserat kulturfestivalen City Art Link och dess efterdyningar. En annan anledning är för att kunna urskilja hur stark förankring det vi studerar egentligen har med det som kreativa sektorn byggts kring. I Östsams fall har man använt sig av Cultural planning som inspiration till sin eget projekt, samt som underlag, tillsammans med mycket annat, i framtagandet av sitt eget metod- och analysverktyg.

Det första materialet utgjordes av ett offentligt samtal om kulturens utveckling i länet av museichef Maria Jansén och konstchef Stefan Hammenbeck, båda från Linköpings länsmuseum, samt med Christer Fällman Konstchef, på kommunens kultur och fritidsnämnd. Samtalet som var riktat till allmänheten hölls på kommunens konsthall Passagen i Linköping en kväll i början av oktober som en smygstart på den nya kulturfestivalen som gick av stapeln dagen efter. Samtalet bandades efter överenskommelse med Fällman dagen innan.

Genom intervjuer och samtal med regionförbundets kulturchef, projektet ”Kreativa sektorns” projektledare och Östsams konstansvarige har vi fått värdefull insikt i kreativa sektorn som också har varit denna studies utgångspunkt. Vi har tittat på hur regionförbundet arbetar för att bredda kultursektorn, hur de ser på kulturen som framtid, samt vad de gör för att göra sig av med den negativa bilden av kulturinstitutionerna som utnyttjare av länets ekonomiska resurser för att istället inse värdet av kulturen i regional mening. Vi har också sett till hur regionförbundet Östsam fungerar som en del i det kommunala arbetet, samt hur de påverkar kommunens verksamhet i det kulturella fältet. Vi har även studerat det regionala insatsprogram för kultur som Östsam tillsammans med bland andra regering och landsting har utvecklat för att få en så harmonisk kulturutveckling som möjligt fram till 2013.

Efter inläsning av litteratur kring Östsams projekt "Kreativa sektorn" sökte vi kontakt med förbundets projektansvariga, Heléne Bäckström, som även varit med och skrivit den rapport⁷² och de broschyrer^{73 74} vi läst. Ett första intervjumöte bokades in med henne under oktober månad. Då vi sedan tidigare visste att Bäckström delade projektet med förbundets konstfrågeansvarige, konstnären Bo Olls, var vi även intresserade av hur han som praktiker såg på fenomenet. Olika omständigheter resulterade i att två intervjuer tillslut blev en och eftersom Olls insisterade, utfördes en intervju med Bäckström och Olls samtidigt på Ötsam i Linköping. Denna intervju bandades även den i slutet av oktober. Intervjun lotsade oss vidare till nätverket Regionalt kulturforum, vars huvudmedlemmar även var initiativtagare till City Art Link. Vi fick genom intervjun med Bäckström och Olls användbara kontaktuppgifter till textilkonsulenten Ann-Sofie Svansbo som är forumets samordnare och kontaktperson.

Som komplement till den intervjun vi tidigare utfört genomfördes även en mejlintervju med kulturchefen Peter Karlsson på Ötsam innehållande 18 stycken frågor med utgångspunkt i Kreativa sektorn och det regionala insatsprogrammet för kultur⁷⁵. Denna intervju utfördes efter överenskommelse per telefon via mejl i slutet av oktober.

Genom studierna på regional nivå har vi ytterligare tagit några steg neråt för att få ett hanterbart material att analysera. Vi har avgränsat studien till lokal nivå och Linköpings stad för att se till vilka försök till förnyelse på kulturområdet man arbetar med där. I Linköping har man genom studien med kreativa sektorn och kartläggningen av dess kreativa centra fått fram att stadens fria kulturutövare på framför allt konst- och designområdet är i stort behov av sociala nätverk. Resultatet av detta blev nätverket Regionalt kulturforum, något som Ötsam tillsammans med olika utövare startade upp i början av 2007. Detta är något vi också har tittat närmare på genom intervju med en representant ur forumets styrningsgrupp.

Kontakten med representanten ur forumets styrningsgrupp genomfördes till att börja med via telefon för att sedan resultera i en bandad intervju med Ann-Sofie Svansbo i en av Hemslöjdens lokaler i Linköping i mitten av november. Intervjun baserades på de frågor vi hade om forumet och stadens första kulturfestival City Art Link. Förhoppningen var att svaren

⁷² Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik & Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn. Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*. Regionförbundet Ötsam.

⁷³ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*, Regionförbundet Ötsam & Norrköpings kommun, Näringslivskontoret

⁷⁴ Jonsson, Helene (2006) *Den kreativa sektorn – en studie av Östergötland*. Regionförbundet Ötsam

⁷⁵ *Regionalt insatsprogram, Kultur 2007-2013*, regionförbundet Ötsam

kunde ge oss en fingervisning på hur man från forumets sida värdesatte en sådan kulturföreteelse, vad syftet var och hur man såg på framtiden med nätverket.

Som komplement till de tidigare intervjuer vi genomfört bokades även en intervju in med kommunens Konstchef, Christer Fällman som även han är en av Regionalt kulturforums medlemmar. Intervjun ägde rum i kommunens konsthall Passagen under början av december och bandades även den. Tanken med denna intervju var att få kompletterande svar till intervjusvaren med Östsam på hur man aktivt jobbar med att förverkliga stadens kulturutveckling. Vi ville även få en inblick i kommunens inblandning i arbetet kring kreativa sektorn och City Art Link, vilket skulle vara högst intressant som grundmaterial till studien och dess analys. Inte minst för att få ett utslag på var kommunen som helhet står vad det gäller anammandet av det nya kulturbegreppet. Frågorna som ställdes under intervjun baserades på underlag från det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som Östsam tillsammans med bland andra kommunen, regeringen och landsting tidigare sammanställt och det material vi sedan innan bearbetat gällande Regionalt kulturforum och City Art Link.

Informationen vi fått fram genom intervjuerna om Regionalt kulturforum har sedan öppnat upp för en närstudie av forumets första konkreta samarbete mellan olika kulturella aktörer i form av Linköpings första kulturfestival City Art Link i slutet av 2007. Det huvudsakliga syftet med festivalen var att lyfta fram stadens kultur och länka den med näringslivet under några dagar för att, om möjligt öppna upp för fler samarbeten. Närstudien utfördes via mejl med samtliga 17 medverkande aktörer som var involverade i 2007 års kulturfestival. För att öka chanserna att få in samtliga aktörers enkätsvar påbörjades dialogen först via personliga möten, där vi uppsökte samtliga aktörer i deras verksamheter. Vi fick då muntliga löften om deltagande från deras sida. När samtliga aktörer uppsökts påbörjades en utformning av det frågeformulär vi sedan mejlade ut. Metoden för formulärets frågeställningar var kvalitativ, då fokus hölls på en specifik grupp respondenter, det vill säga aktörerna i City Art Link. Vad det gäller frågorna höll vi oss till ett standardiserat upplägg för att få gruppens reaktioner på samma frågor och utav det sedan utläsa var skillnader respektive likheter i deras svar låg. Vi vill genom denna enkätmetod både avgränsa frågeställningarna, men också lämna möjlighet till öppna svarsalternativ. Formuläret innehöll sammanlagt tolv frågor som baserades på det empiriska material regionförbundets Östsams studie av kreativa sektorn tidigare använt sig av, tillsammans med bland andra teoretikern Franco Bianchinis tankar kring metoden Cultural planning. Frågorna rörde sig mellan vad aktörerna själva ansåg sig tillhöra för

verksamhetsområde, vad festivalen och nätverket haft för betydelse för deras verksamhet, vad de tror liknande arrangemang kan ha för betydelse för staden och dess invånare, till om de kan tänka sig att medverka ytterligare i festivalen om den blir återkommande, samt vad de själva saknar inom kulturen i Linköpings kommun. Tanken med undersökningen var att få indikationer på vad ett nätverk som Regionalt kulturforum kan tänkas ha för betydelse för den kulturella utvecklingen i en stad som Linköping. Svarsfrekvensen på enkätundersökningen var högre än väntat, då samtliga aktörer tillslut delgav oss sina svar, vilket gav ett spännande och varierande material för vidare undersökning.

Själva analysmaterialet utgörs av de båda intervjuerna med regionförbundet Östsam och kommunens kultur och fritidsnämnd tillsammans med enkätundersökningen med aktörerna i City Art Link. Analysen började med en resultatredovisning av intervjumaterialet med kommunen och Östsam. Det är dessa som står för policydelen och anledningen till att vi valt att ta upp deras berättelser är att vi vill visa på deras dagsfärska syn på fenomenet, alltså inte endast begränsa oss till det som tidigare skrivits. Vidare analyserades enkätundersökningsmaterialet som sedan har evaluerats mot bakgrund av det material frågorna tidigare hämtats ur. Intervju- och enkätundersökningsmaterialet har alltså granskats utifrån policydokumenten, det vill säga det regionala utvecklingsprogrammet (RUP), tidigare forskning om kreativa sektorn, samt med hjälp av metodmodellen Cultural planning. Samtliga intervjuer, både de med Östsam och kommun, samt enkätsvaren som ligger till bakgrund för analysen finns även sammanförda som bilagor sist i denna uppsats.

Kreativa sektorn i teori och praktik

Då fenomenet Kreativa sektorn är ett relativt nytt och komplext begrepp som Östsam nu försöker etablera, har vi i detta stycke dels valt att exemplifiera vad regionförbundet kommit fram till om Linköping genom cultural mapping i sin studie över Östergötlands 13 kommuner. Nedan lyfts även processen i att gå från idé till att tillämpa fenomenet i praktiken fram. Vi tar upp exempel på de möjligheter Östsam valt att satsa på inom projektet ”Kreativa sektorn” och visar på vad man genom samverkan kommit fram till gällande det praktiska användandet i Linköpings kommun. En kortare redogörelse över de medverkande aktörerna och deras verksamheter i 2007 års kulturfestival finns också att tillgå.

Kreativa sektorn i Linköpings kommun

Linköpings kommun är inte bara stor till invånarantalet, här finns även ett stort kulturellt utbud. I detta stycke har vi valt att påvisa Linköpings kulturmässiga bredd ur både utbildnings- och arbetssynpunkt utifrån regionförbundet Östsams tidigare kartläggning. Regionförbundet har, förutom den tidigare provstudien av Norrköping, även gjort en studie av Östergötlands 13 kommuner. Här har man gått ner mer på lokal nivå och granskat kommunernas kapacitet och behov inom den kreativa sektorn. Östsam har här, precis som tidigare, utgått från organisationsformerna ideell, offentlig och privat.

Genom kvalitativa och kvantitativa studier har man bland annat fått fram att större delen av arbetsställena inom den kreativa sektorn i staden utgörs av privat företagande. När man ser till fördelningen mellan arbetsställen och huvudsektorer utgör tre sektorer vardera cirka en tredjedel, medan en sektor är starkt underrepresenterad. Vad det gäller föreningslivet så drivs nästan all verksamhet inom huvudsektorn ”Turism/Rekreation/Sport”. Ser man ser till studerande så sker den största delen av studier på vuxennivå inom huvudsektorn ”Media/Digital”, i jämförelse mot gymnasiestudierna där den största andelen utbildningar finns inom huvudsektorn ”Konst/Design”.⁷⁶

Linköpings kommun är ett kreativt område enligt studien. Där finns ett rikt kulturliv med etablerade kulturinstitutioner, företag, utbildningar, fria kulturutövare, samt ett aktivt

⁷⁶ Jonsson, Helene (2007) *Den kreativa sektorn – En studie av Östergötlands 13 kommuner*. Regionförbundet Östsam. s. 17

föreningsliv. Både inom företags- och universitetsvärlden finns det ett tvärmedialt och tvärvetenskapligt tänkande som bidrar till nya innovationer, perspektiv och idéer.

Enligt Östsams sätt att se finns det inom kommunen cirka 1580 arbetsställen som kan räknas till den kreativa sektorn. De olika finansieringsformerna integreras och kompletterar varandra och det som kännetecknar den kreativa sektorn är gränsöverskridande när det gäller samarbete, organisation och finansiering.⁷⁷ Tillsammans utgör huvudsektorerna: *Turism/Rekreation/Sport, Konst/Design, samt Media/Digital* ungefär en tredjedel vardera av den totala mängden arbetsställen i sektorn. Den resterande huvudsektorn utgörs av *Kulturarv/informationshantering*, vilken precis som i andra kommuner är den minst representerade till antalet. Generellt sett har kommunen ett stort antal privat drivna företag gentemot antalet arbetsställen som är offentligt drivna, det vill säga kommunala bolag, religiösa samfund, stiftelser och anställda inom ideell verksamhet. Inom den kreativa sektorn i Linköping är enskild näringsverksamhet den företagsform som är den klart ledande.⁷⁸

Bland arbetsplatserna i kommunen utgör kreatörerna 53 % och det finns ett stort antal företag inom huvudsektorn *Media/Digital*. De stöttande verksamheterna *Reproduktion, Distribution/Arrangör/Agent* utgör en relativt liten del av arbetsställena inom den kreativa sektorn i Linköpings kommun.⁷⁹

När man genom regionförbundet undersökt hur nya verksamheter uppstår har man kommit fram till att upphovsmakarna oftast drivit någon liknande verksamhet innan. Det kan handla om företag som omskapats eller förgrenats eller om att man tidigare varit ideellt verksam. Andra anledningar till uppstartande av företag kan handla om att man sett ett visst samhällsbehov, eller om att man söker sysselsättning inom områden där man inte finner arbeten.⁸⁰

Inom kommunen finns det cirka 250 föreningar som kan räknas till den kreativa sektorn. Tydligt är att huvudsektorn *Turism/Rekreation/Sport*, utgör den största delen av föreningslivet

⁷⁷ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s. 6

⁷⁸ Jonsson, Helene (2007) *Den kreativa sektorn – En studie av Östergötlands 13 kommuner*. Regionförbundet Östsam. s. 13

⁷⁹ *Ibid.* s. 14

⁸⁰ *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s. 6

vilket är cirka 93 % av de dokumenterade föreningarna. Till detta huvudområde räknas förutom Sport med sina 67 %, *Djur/Natur/Friluftsliv*, samt *Andlighet/Själsliv*. Huvudområdet *Konst/Design* står för endast 5 % av föreningslivet och *Kulturarv/Informationshantering* är minst representerat inom föreningslivet med sina 2 %.⁸¹

Närhet till ny kompetens och samarbete med högre utbildning anses även viktigt av många av den kreativa sektorns verksamma som lägger stor vikt vid kunskap, kompetens och nyskapande forskning.⁸² Vad det gäller utbildningarna ser man dem därför som en förutsättning för utveckling och studien visar att det i staden finns cirka 170 kurser som vänder sig till vuxenstudier med 50 – 100 gymnasiepoäng. Utav dessa kurser kan man se att *Media/Digital* är det ledande huvudområdet inom kursutbudet, därefter kommer *Turism/Rekreation/Sport*, *Konst/Design* och sist kommer *Kulturarv/Informationshantering*. Tittar man istället på de 120 fristående kurser som finns inom Linköpings universitet som kan räknas in under kreativa sektorn, är istället *Konst/Design* det ledande huvudområdet med *Kulturarv/Informationshantering* inte långt efter. Att *Kulturarv/Informationshantering* är så pass representerat inom de fristående kurserna kan ställas i kontrast till dess underrepresentativitet inom övriga utbildningsprogram, där Linköpings universitet har 15 utbildningar inom kreativa sektorsområdet där endast ett fåtal av dem vänder sig till *Kulturarv/Informationsområdet*. Vad det gäller gymnasieutbildningarna i kommunen är dessa 21 till antalet bestående av både kommunala skolor och friskolor. Friskolorna står för det största antalet inom den kreativa sektorn med störst representativitet inom huvudområdet *Konst/Design*. Regionförbundet har här noterat en total avsaknad av gymnasieutbildningar inom huvudsektorn *Kulturarv/Informationshantering*.⁸³

Nätverk och nya möjligheter

När man utgår från Östsams projekt med Kreativa sektorn är det svårt, att inte ställa sig frågan hur en kartläggning av den kreativa sektorn i slutet kan gagna kreatörerna själva. Eftersom projektet ”Kreativa sektorn” handlar om att gå från teori till praktisk handling i Östergötland och man ännu inte har en fungerande modell, måste man prova olika vägar. En av dem är att

⁸¹ Jonsson, Helene (2007) *Den kreativa sektorn – En studie av Östergötlands 13 kommuner*. Regionförbundet Östsam. s. 15

⁸² *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*. Regionförbundet Östsam och Norrköpings kommun, Näringslivskontoret. s. 6

⁸³ Jonsson, Helene (2007) *Den kreativa sektorn – En studie av Östergötlands 13 kommuner*. Regionförbundet Östsam. s. 17

regionförbundet har börjat fundera kring tre olika mötesplatser vilka man har börjat arbeta med. Under hösten 2007 sökte man medel för ett strukturformsprojekt inom EU, där Östsam ska samarbeta med olika länder i det som kallas östra Mellansverige. Tanken med projektet är att man ska bygga upp tre olika mötesplatser, varav en är regionalt avgränsad och placerad i Östergötland. Här har man från regionförbundets studie med kreativa sektorn sett olika nätverkspotential. I Linköping har man redan tidigare sett utvecklingsmöjligheter inom framför allt konst- och designområdet och där har man också sakta börjat samlas kring ett nätverk som man kallar för Regionalt kulturforum.⁸⁴

Regionalt kulturforum är en mötesplats som vuxit fram genom att Östsam har analyserat ett kraftcentra i en stad som Linköping genom cultural mapping. Man har tittat på vilka personer som skulle kunna vara tänkbara i en sådan process och vilka människor man skulle kunna sammanföra för att få en synergi av effekter som inte redan finns. Enligt regionförbundets erfarenheter är det så att man inom institutionerna⁸⁵ ofta löser sina problem internt, man ser inte vidare ut i fler sammanhang. En mindre bra aspekt är isoleringen som de större kulturinstitutionerna står för. Deras roll är ju att finnas till för den breda massan, men istället är det oftast endast de som var initierade från början som når dit. För att ta sig över denna barriär och göra kulturen tillgänglig för fler måste man försöka söka sig ut utanför institutionerna. En av de planer som Östsam då har haft är, att få de mer etablerade institutionerna att se sig själva som en extrakraft som skulle kunna plockas in- eller kliva ut ur sig själva och på så sätt fungera arena för andra utövare. På så sätt ges en större effekt både på den egna verksamheten, men också för andra verksamheter. För att genomföra planerna på att ”rucka” lite på institutionerna i praktiken, började regionförbundet att fundera kring vad det var som låg centralt i Linköping och kom då fram till att Hemslöjden låg bra till. Hemslöjden befinner sig i ett strategiskt läge med bra utvecklingsmöjligheter och runt Hemslöjden finns det en rad med aktiviteter som är synliga, bland annat Domkyrkan, Krogen Amerika, Stadsbiblioteket och Läns museet. Hemslöjden har ett eget galleri, en butik, de har utbildningar och driver kursverksamhet och har bra lokaler för att ta emot allmänheten för detta ändamål⁸⁶.

⁸⁴ Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

⁸⁵ Institutioner är i dessa sammanhang det samma som alla de offentligt finansierade kulturinstitutionerna, det vill säga alla som man har politisk kontroll över.

⁸⁶ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

Styrningsgruppen för forumet började se potential med Hemslöjden som en samlingsplats utanför de andra strukturerna. Här kunde alla verksamheterna sammanstråla med de verksamheter som har en mer näringsrelaterad inriktning som exempelvis mindre designbutiker och andra kreativa verksamheter. Man diskuterade vad en sådan regional utgångspunkt skulle kunna vara tillsammans med ideella verksamheter och enskilda utövare. Man kom då fram till att platsen skulle kunna vara samlingscentra där utställningar, workshops, samt utbildning för hela området, även för enskilda utövare skulle kunna hållas. Nätverket skulle kunna lyfta verksamheter ute i regionen och inte bara i Linköping. På så sätt också synliggöra de som är verksamma inom området, men som inte enbart finns i Linköping och fungera som ett skyltfönster för olika typer av verksamheter inom området.⁸⁷

Diskussionen hölls med en liten grupp på våren 2007 i Hemslöjdens lokaler och byggde mycket på de erfarenheter Hemslöjden haft sedan tidigare samarbeten. Ett av de samarbetena har sin upprinnelse i Designåret 2005, där Hemslöjden tog initiativ till att visa vad Östergötland hade att erbjuda inom slöjd- och konsthantverksområdet. Man initierade i samband med detta, samarbete med Svensk form Öst, Läns museet, Stadsmuseet i Norrköping, ett antal kommuner, AF kultur och Folkuniversitetet. Samarbetet ledde till flera olika utställningar, föreläsningar och seminarier som var spännande och gav mersmak. Projektet var även gränsöverskridande i den bemärkelsen att man samarbetade med andra yttringar än slöjd och konsthantverk så som designers och konstnärer. Tillsammans bildade denna konstellation utställningen Mix, som genererade i nya målgrupper av besökare vilket gav mersmak och inspiration.⁸⁸

Steget efter diskussionen på Hemslöjden våren 2007, var att man via den redan existerande styrningsgruppen bjöd in fler människor för att på så sätt skapa nätverket eller den mötesplats man från början ville frambringa. Enligt Östsams representanter för projektet med Kreativa sektorn är detta en effekt av kreativa sektorstänkandet, som innebär att man istället går ut på en neutral planhalva och sammanstrålar för att föra en gemensam diskussion och se på andra saker än sitt eget.⁸⁹

⁸⁷ Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

⁸⁸ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

⁸⁹ Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

Regionalt forum är nu etablerat och bygger idag på enskilda institutioners, organisationers, företagens och konstutövares egna intressen för deltagande. En av avsikterna med forumet är att genom en bred samverkan mellan olika aktörer, medverka i olika regionala- och lokala satsningar och evenemang för att synliggöra de kvaliteter som kan bidra till att göra Linköping mer attraktivt på kulturområdet.⁹⁰ Det som alltså började med en liten arbetsgrupp bestående av representanter från bland annat Östsam, Hemslöjden, Kommunen i Linköping, Svensk form Öst och Folkuniversitetet⁹¹ har på kort tid vuxit och är nu ett nätverk bestående av tiotal olika institutioner och utövare⁹² med ett fyrtiotal fysiska medlemmar⁹³.

Nedan visas den stencil med förslag och diskussionsunderlag som ligger till grund för Regionalt kulturforum för design- och konstområdet, något som också tydliggör den kreativa sektorns inflytande över nätverket.

1. Regionalt kulturforum bygger på initiativ och kraft underifrån och är ingen organisation.
2. Regionalt kulturforum bygger på enskilda institutioners, organisationers, företagens och konstutövares intressen för att delta.
3. Regionalt kulturforum är en möjlighet att mötas för samverkan i syfte att exponera kulturområdet med större kraft och på så vis synliggöra den kreativa sektorn i samhället. Det sker utan att göra avkall på var och ens identiteter.
4. Regionalt kulturforum ska medverka till kompetensutveckling för utövare. Med hjälp av olika aktörers gemensamma initiativ, kompetens och kraft arbeta för att förbättra möjligheterna för ett mer lönsamt företagande för verksamma utövare.
5. Regionalt kulturforum kan genom en bred samverkan mellan olika aktörer medverka i lokala och regionala satsningar/evenemang inom kulturområdet, t ex Formguiden, kulturevenemang, föreläsningar m m.
6. Regionalt kulturforum vill bygga upp en tvärkulturell kontaktstruktur inom den kreativa sektorn.⁹⁴

⁹⁰ Svansbo, Ann-Sofie (2007) "Regionalt kulturforum" Hemslöjdsnytt - medlemstidning för Hemslöjden i Östergötland, nr 2, s. 1

⁹¹ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

⁹² Svansbo, Ann-Sofie (2007) "Regionalt kulturforum" Hemslöjdsnytt - medlemstidning för Hemslöjden i Östergötland, nr 2, s. 1

⁹³ Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

⁹⁴ Kriterieunderlag för nätverket Regionalt kulturforum 2007

Samverkan och konkreta resultat

Regionalt kulturforum är ett exempel på nätverk där man kan visa på konkreta resultat av samverkansfenomenet. Redan under forumets första möten när man planerade för vilka kriterier man ville att nätverket skulle byggas kring, ville styrningsgruppen sätta ner foten och göra något som inte bara var abstrakt och byggt på hypoteser. Man bestämde sig tidigt för att man ville testa om forumet var moget för samverkan i en nätverkskonstellation i praktiken.⁹⁵ Med tankarna om institutionernas tidigare försök till att få ut kulturen till en bredare massa, såg man ett kulturevenemang som en lämplig modell för hur man kan arbeta för att vidga utvecklingsmöjligheterna för kulturen i länet. För att finna en större publik krävs nya grepp, något man trodde sig kunna finna om man vände sig till ställen där människor redan befinner sig.⁹⁶ Någon ur arbetsgruppen föreslog att man kanske kunde göra någonting i samband med ”Konstens vecka” som infaller den första veckan i oktober eftersom den redan är en inarbetad tradition. Precis innan sommaren bestämde sig forumet för att anamma förslaget och i samband med det diskutera vilka fler man skulle bygga evenemanget kring förutom dem som redan ingick i styrningsgruppen. En viktig komponent skulle vara ”korsbefruktningen” mellan de mer etablerade kulturinstitutionerna och de näringslivsinriktade aktörerna. Man diskuterade även lämpligt namn på kulturmanifestationen och kom fram till *City Art Link*. Ett passande namn för vad kulturfestivalen skulle komma att innebära. *City*, för att det handlade om en företeelse i innerstaden, *Art*, för att det var ett bra samlingsnamn för en mångfacetterad företeelse och *Link*, för att det handlar om att länka något, samt för att det är en händelse placerad i Linköping.⁹⁷

⁹⁵ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

⁹⁶ Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

⁹⁷ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

City Art Link

Under tre dagar i ett veckoslut i början av oktober (4/10-6/10), byggdes en ”kulturfestivalgrund” där kultur, näringsliv, utövare inom området och ideella krafter tillsammans lyfte fram vad Linköping har att erbjuda på kulturfronten.⁹⁸ Precis som tanken med Regionalt kulturforum, bygger även *City Art Link* på samverkan och baseras på tanken om att med många inblandande blir en företeelse stark. På samma gång blir det till en form av folkfest och det blir då lättare att få allmänheten intresserad. Folk får upp ögonen för nya saker och de medverkande aktörerna kan hjälpa varandra med att skicka vidare klienter och publik. Med *City Art Link* var en tanke att staden kunde hitta sin egen kulturprofil, skraddarsy en manifestation för Linköpings invånare och för de som samverkar, så att det i framtiden kan växa fram något nytt och unikt i sitt slag.⁹⁹

Sjutton aktörer medverkade på olika sätt i kulturfestivalen city Art Link och rent praktiskt hade regionalt kultur forum lagt ner mycket kraft och energi på en broschyr som man tryckte upp i 3000 exemplar inför festivalen. Broschyren innehöll program för vad aktörerna hade att erbjuda under samtliga dagar, kontaktuppgifter till dem som medverkade och mindre annonser. Från styrningsgruppens sida arbetade man även intensivt med marknadsföringsfrågan. Flaggor trycktes upp med festivalloggan till samtliga aktörer som medverkade, och man annonserade i både Norrköpings tidning och Östgöta Correspondenten och man hade även med en notis i lokal-tv. En banderoll placerades strategiskt mellan de olika verksamheterna. Klistermärken tillverkades med festivalloggan för att fästas på påsar och liknande. För att kunna genomföra allt detta i praktiken fick arrangörerna mindre bidrag från kommun och regionförbundet Östsam och pengar kom även in i form av intäkter för annonsförsäljning till de medverkande i samband med broschyren.¹⁰⁰

Under festivaldagarna demonstrerade de medverkande aktörerna Linköping sina utställningar, föreläsningar, visningar, musikarrangemang, öppna hus, verkstäder, workshops, och fler attraktioner. Insatserna varierade, men fokus låg på att ta fram ett varierande utbud av vad staden har att erbjuda när det gäller kultur i samverkan med näringsliv.¹⁰¹

⁹⁸ Svansbo, Ann-Sofie (2007) ”Regionalt kulturforum” Hemslöjdsnytt - medlemstidning för Hemslöjden i Östergötland, nr 2, s. 1

⁹⁹ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

¹⁰⁰ Ibid. 2007-11-15

¹⁰¹ Svansbo, Ann-Sofie (2007) ”Regionalt kulturforum” Hemslöjdsnytt - medlemstidning för Hemslöjden i Östergötland, nr 2, s. 1

Förutom att Östsams roll på den regionala arenan bland annat handlar om att vara en stödpartner för utveckling och att de valde att gå in och stödja *City Art Link*, handlade deras involvering även om att se vad ett förändringsarbete kring synen på kultursektorn innebar i praktiken. Man såg på kulturfestivalen som en testbana för hur en samverkansmodell kan fungera och hur man kan arbeta med dessa bitar i framtiden. För att få grepp om hur man kan arbeta med flera aktörer i verkligheten måste man prova modellen tillsammans med redan befintliga kulturinstitutioner och verksamheter med frågan om de är intresserade av att vara med i ett förändringsarbete. Från Östsams sida ville man undersöka hur man kan öppna mark för fler aktörer och på vilket sätt man kan göra det.¹⁰²

¹⁰² Intervju med konstfrågeansvarig: Bo Olls och projektledaren för Kreativa sektorn: Heléne Bäckström, båda från Östsam 2007-10-16

De medverkande aktörerna i kulturfestivalen City Art Link 2007

Förutom arbetsgruppen i Regionalt kulturforum bestående av representanter från Östsam, kommunen i Linköping, Folkuniversitetet, Svensk form Öst och Hemslöjden som även fungerade som arrangörer medverkade ett flertal andra aktörer. Dessa blev till antalet 17 stycken.¹⁰³ I den broschyr som trycktes upp inför festivalen kan man även få en överblick över den ”länk” av medverkande aktörer som slingrar sig runt längst Linköpings gator. Bilden beskriver aktörerna vid namn och man kan även få en kortfattad hint om var de är belägna. (se bild till intill)¹⁰⁴

Medverkande aktörer i 2007 års City Art Link var följande:

1. Galleri Krogen Amerika

Östergötlands grafikverkstad. Är en kollektivverkstad där konstnärer bland annat arbetar med träsnitt, koppargrafik, fotobaserade etsningar, litografi

¹⁰³ Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, medlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15

¹⁰⁴ Bild från folder om kulturfestivalen City Art Link (2008) <http://www.lanskonst.se/cityartlink/> (2008-03-31)

och datagrafik.¹⁰⁵ Samarbetar med Konstkonsulenterna och skolor runt om i länet. Driver vandringsutställningar och visar axplock ur sin verksamhet i kommunernas olika bibliotek med jämna mellanrum.¹⁰⁶

2. *Chocolat*

En specialiserad chokladbutik och kombinerat café. Saluför choklad i alla dess former. Man serverar och säljer handgjorda praliner, chokladbakverk, mjölkchoklad och mörk choklad av hög kvalitet.¹⁰⁷ Öppnade 2004 och är idag stadens enda chocolaterie. Erbjuder även chokladprovning vid bokning, både i hemmiljö och i butiken där besökaren får uppleva choklad i alla dess former.¹⁰⁸

3. *Galleri Sander*

Ett familjeföretag i andra generationen. Vill locka besökare från den breda allmänheten och förmedla olika konststilar. Visar svensk konst, men har även internationell konst i sortimentet. Visar bland annat målningar, grafik, glas, skulptur och arbetar med både nya och väletablerade konstnärer. Har en gemensam ramverkstad och galleriet i Linköping är en av två utställningslokaler inom företaget, varav den andra är belägen i Norrköpings centrum.¹⁰⁹

4. *Milton Konstnärshandel*

Butik som saluför konstnärsmaterial så som färger, dukar och penslar med mera. Före detta Gredelin, ägs och drivs av Ylva Kaul sedan ägarbytet 2002.¹¹⁰ Riktat sig till den breda allmänheten, och tanken är att vem som helst ska känna sig välkommen att florera bland butikens breda sortiment. Bra placerad verksamhet på Apotekaregatan mitt inne i Linköpings stadskärna.¹¹¹

¹⁰⁵ Linköpings kommuns Internetsida (2007) http://www.linkoping.se/InformationOm/Bibliotek_Kultur_Fritid/konst/andra_gallerier.htm (2007-12-10)

¹⁰⁶ Krogen Amerikas Internetsida (2008). <http://www.krogenamerika.se/page.php?p=6&t=1197810475> (2008-04-14)

¹⁰⁷ Chocolats Internetsida (2007) <http://www.chocolatbutikochcafe.se/> (2007-12-10)

¹⁰⁸ Chocolats Internetsida (2008) <http://www.krogenamerika.se/page.php?p=6&t=1197810475> (2008-04-14)

¹⁰⁹ Galleri Sanders Internetsida (2007) <http://www.gallerisander.se/> (2007-12-10)

¹¹⁰ Milton konsthandels delade Internetsida (2007) <http://www.tingskull.se/milton.htm> (2007-12-10)

¹¹¹ Information från butiksägare. 2008-04-15

5. *Sassabrassa*

Mindre butik som återförenar klassiska uttryck med en modern och medveten publik. Specialiserat sig på kollektioner som tar tydliga och konkreta intryck av klassisk skandinavisk formgivning och design, för att relansera dem i nya produkter, för en ny publik. Sortimentet baseras på unika samarbeten som ofta har stark koppling till upphovsmännen.¹¹²

6. *Misoui*

Butik som saluför vintagekläder och utvald secondhand för både herr och dam. Hyr ut plats till unga kreativa förmågor så att möjlighet ges att förverkliga sina idéer och samtidigt saluföra udda, annorlunda plagg och smycken. Här kan man även finna nya unga designers med kläder och smycken från bland annat Palea, Orkan Lia, Majda och andra designers i och från Linköping.¹¹³

7. *Bergman utveckling*

Ett företag som arbetar med visionsskapande ledarutveckling, grupp- och organisationsutveckling. Innehåll, former och dynamik växer fram i samspel med klienter. Man arbetar för att skapa långsiktiga effekter för konsumentens verksamhet. Företagets kunder finns i varierande storlekar av organisationer inom både privat och offentlig verksamhet.¹¹⁴

8. *Alka konstnärsförening*

Konstnärsföreningen alka har sitt ursprung i föreningen Linköpingskonstnärerna. Föreningen tillhandahåller bland annat ett 20-tal ateljéer, monumentalhäll, snickeri, fotolabb, digital utrustning för yrkesverksamma kulturarbetare. Förutom sin uppgift att vara en viktig mötesplats för konstnärer/kulturarbetare bedrivs också kurser, föreläsningar och seminarier inom konst/kulturområdet.¹¹⁵

9. *Konsthallen Passagen*

Linköpings konsthall, strategiskt placerad i stadens centrum. Arrangerar sju utställningar per år med inriktning på samtidskonstens alla olika uttrycksformer.

¹¹² Sassabrassas Internetsida (2007) <http://www.sassabrassa.se/> (2007-12-10)

¹¹³ Misouis Internetsida (2007) <http://www.misoui.se/> (2007-12-10)

¹¹⁴ Bergman utvecklings Internetsida (2007) <http://www.bergmanutveckling.se/> (2007-12-10)

¹¹⁵ Alkas Internetsida (2007) <http://www.alkakunst.se/foreningen.html> (2007-12-10)

Håller seminarier, offentliga samtal och gruppvisningar som ingår som en naturlig del i verksamheten. Som huvudman bakom konsthallen står kommunens kultur- och fritidsnämnd. Målsättningen är att visa kvalitativ och angelägen nutidskonst där de tre perspektiven, regionalt, nationellt och internationellt, ständigt finns närvarande.¹¹⁶

10. *Linköpings Guideklubb*

Guideklubben har vandringar öppna för allmänheten främst under maj – september. Verksamheten erbjuder skraddarsydda guidningar genom vandringar eller med buss. Även dramatiserade upplevelsevandringar erbjuds, där man möter historiska personer. Verksamheten utgår från kundens önskemål om tema eller inriktning och uppdragen kan innefatta inslag i konferenser, utbildningar, kundbesök, personalmöten eller av mer privat karaktär.¹¹⁷

11. *Östergötlands länsmuseum*

Ett museum som förutom sin utställningsverksamhet, bland annat driver projekt, tillhandahåller butiksverksamhet, samt innefattar restaurangen Hagdahls kök. Inom museet arbetar man i huvudsak på uppdrag av och i samarbete med Länsstyrelsen, länets kommuner, institutioner, företag och allmänheten. Museet har också tillgång till en omfattande allmän kulturhistorisk kompetens, formgivare, illustratör, utställningstekniker, målerikonserverer samt arkiv och bibliotek.¹¹⁸

12. *Hos Rudholms*

En butik med inredning, presenter och trädgård placerad i kulturkvarteren kring domkyrkan, slottet och biblioteket i Linköping.¹¹⁹ Saluför förutom egentillverkade produkter i fårsinn och textil, även närproducerat- och nationellt hantverk, samt viss fabrikstillverkning. Erbjuder även viss utställningsverksamhet och tillhandahåller cirka 5-10 utställningar av varierande form per år.¹²⁰

¹¹⁶ Kommunens referens till Passagen (2007)

<http://www.linkoping.se/Organisation/Namnd/KulturFritid/KulturFritid/konst/passagen/index.htm> (2007-12-10)

¹¹⁷ Linköpings guideklubbs Internetsida (2007) <http://www.guide-linkoping.se/> (2007-12-10)

¹¹⁸ Östergötlands läns museums Internetsida (2007) <http://www.pub.linkoping.se/lansmuseum/info.html> (07-12-13)

¹¹⁹ Hos Rudholms Internetsida (2007) <http://www.rudholms.com/> (07-12-13)

¹²⁰ Information från butiksägare. 2008-04-15

13. *Café Galejan*

Är stifts- och landsbibliotekets café i Linköping som drivs av Amica AB. Caféet har fått sitt namn med tanke på Wallenbergs bok. I entrén hänger en förstoring av första sidan på originalmanuskriptet. Caféet erbjuder smörgåsar, kaffebröd, lättare lunch samt flera olika sorters kaffe och kaffedrinkar. Det finns även möjlighet att beställa mat och kaffe till konferens via caféet. De gör även smörgåsar på beställning.¹²¹

14. *Linköpings stadsbibliotek*

Biblioteket innefattar huvudbibliotek, stiftsbibliotek, talboksavdelning, forskaravdelning, sju biblioteksfilialer i kommunen, samt bokbussen. Huvudbibliotekets stora bokhall sträcker sig över en yta av 3500 kvm och innefattar cirka 250 000 volymer. Biblioteket erbjuder även möjligheter för debatt, utställningar och programaktiviteter och bör även ses som en kulturens mötesplats med många förutsättningar till information, kunskap och kultur.¹²²

15. *Linköpings Domkyrka*

Linköpings Domkyrka tillhör Svenska kyrkan och Linköpings stift. Domkyrkans siluett har varit den mest framträdande stadsbilden i Linköping i mer än 800 år. Domkyrkan fungerar som en slags moderkyrka till de övriga församlingskyrkorna runt om i stiftet. Öppettiderna är generösa och katedralen är nästan alltid öppen. Domkyrkan är också en plats för officiella större sammankomster när något berör hela stiftet.¹²³

16. *Treport Design*

Butik som drivs av tre kvinnliga formgivare som valdes ut av en jury och därmed fick chansen att hyra en gemensam kontors- och utställningsyta – Treport Design i Gamla Linköping. Detta projekt rinner ut ur Designkuvösen som är ett samarbete mellan Linköpings kommun, Linköpings nyföretagarcentrum och Svensk Form. Projektet

¹²¹ Café Galejans Internetsida genom stadsbibliotekets länkar (2007)

<http://app.linkoping.se/bibliotek/huvudbibl/Harfinns/galejan.asp> (07-12-13)

¹²² Informationsblad från Linköpings kommun (2000), *Hitta det du söker på Stifts- och landsbiblioteket i Linköping*

¹²³ Linköpings Domkyrkoförsamlings Internetsida (2007)

<http://www.linkopingsdomkyrka.se/> (se KATEDRALEN – Fakta) (07-12-15)

sträcker sig över tre år och syftar till att underlätta och förbättra möjligheterna för utbildade formgivare att komma ut i yrkeslivet efter avslutad högskoleutbildning.¹²⁴

17. Hemslöjden i Östergötland

Har sitt näste med butik i Linköping. Där ligger även hemslöjdsgården med sina slöjdverkstäder. Hemslöjden i Östergötland har även verkstäder i andra städer. Driver kursverksamhet, håller föreläsningar och har en egen utbildning med internationell inriktning som är en ettårig grundläggande högskoleutbildning. Har en förening för medlemmar vars motto är att ge gamla traditioner och föremål nytt liv. Som medlem i föreningen delges man information om det mesta som rör hemslöjd i länet.¹²⁵

¹²⁴ LKPG Magazines Internetsida (2007)

http://www.lkpgmagazine.se/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=90 (artikel om Treport Design), (07-12-15)

¹²⁵ Hemslöjden i Östergötlands Internetsida (2007)

<http://www.hemslojden.org/index.1924.html#info267> (07-12-15)

Analys- och resultatredovisning

För att få ”dagfärsk” information om hur Regionförbundet Östsam och Linköpings kommun ser på kulturen och dess utveckling i staden tar följande stycken upp det vi ser som intressanta aspekter för analys. Varje stycke börjar med en sammanställning av respondenternas intervjusvar som sedan analyseras i en sammanfattning. Därefter har de enkätsvar vi fått in från aktörerna i 2007 års kulturfestival City Art Link analyserats från fråga till fråga. För att göra materialet lätthanterligt har enkätanalysen inte baserats på vardera aktörs svar, utan sammantaget av enkätsvaren har fått utgöra underlag för analysen.

Regionförbundet Östsams röst

Peter Karlsson är kulturchef på regionförbundet Östsam. Han ansvarar för ett verksamhetsfält som förutom kulturen består av natur, folkbildning och fritid. Förutom ”vanliga” arbetsuppgifter, som chefskapet innefattar även i de flesta andra organisationer, handlar hans vardag på jobbet främst om ansvaret för just ”förvaltning” och ”utveckling”. Enligt Karlsson innefattar ”förvaltningsdelen” att fördela anslag till regionala kulturverksamheter i form av kulturinstitutioner, projekt och organisationer, något som också följs upp. Det gäller att ha koll på hur ekonomin årligen används och ha bra relationer med alla inblandade. ”Utvecklingsdelen” innefattar alla frågor som rör hur man kan stärka regionen och hur man kan blanda in kulturfrågorna i det regionala utvecklingsarbetet. Karlsson förklarar att man efterhand har blivit ett antal anställda som jobbar med just kulturen, att man mestadels jobbar i projektform och att man därigenom blivit bra på att just få ansvar för projekt och att driva dem.

På frågan om vem som är initiativtagaren för projektet med Kreativa sektorn menar Karlsson att projektet vuxit fram under en längre tid. Han förklarar att insikten om att kulturen är en bredare företeelse i samhället än enbart kulturinstitutionerna, har bidragit till att ett nytt begrepp fordrats, vilket blev ”Kreativa sektorn”. Efterhand har behovet med att arbeta mer aktivt med sektorn lett fram till Östsams projekt *Kreativa sektorn*. Karlsson poängterar att man främst vill uppnå två saker med projektet. Den ena handlar om att synliggöra den kreativa sektorn och samtidigt öka förståelsen för dess betydelse för samhället, samhällsekonomin och människors livsvanor. Det andra handlar om att hitta bra former för att stödja en utveckling av sektorn. Karlsson förklarar att den underliggande utvecklingstakten på tillväxt ligger på 5-6 % och att målet alltså är att genom stöd kunna öka den ytterligare i

Östergötland vilket på sikt skulle öka chanserna till jobb för fler inom kulturområdet. På så sätt skulle utbudet av kultur bli både större och bättre. Man vet att efterfrågan finns, nu gäller det att se vad folk sysslar med, menar han.¹²⁶

Karlsson förklarar att förberedelser kring projektet har pågått sedan mitten av 1990-talet då man gjorde de första studierna av de kulturella näringarna i Linköping och Finspång. Han menar att föregångare i Storbritannien, med arbetsmetoder i hur man kan kartlägga och utveckla sektorn, har underlättat arbetet. Vidare förklarar han att man nu fångat intresse även på EU-nivå, där regionförbundet deltar med både kontakter och projektidéer. Han berättar även att man i Sverige tidigare har arbetat med delar av den kreativa sektorn under namnet ”Upplevelseindustrin”¹²⁷ med KK-stiftelsen, det vill säga *Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling* som motor.

Östsam ser på sin egen roll i denna diskurs som upphovsmakare av plattformen för regional samverkan, men anser att inget kan göras om inte andra som exempelvis kommunen är med på deras intentioner. Karlsson menar att det därför är viktigt att allt fler söker sig till olika nätverk och är aktiva för det är där man kan få saker att ske. Vidare förklarar han att förväntningarna på det breddade kulturbegreppet är stora. Förhoppningsvis kan kreativa sektorn göra att allt fler kan arbeta med kultur på det sätt som den finns i samhället och i människors liv. Förr begränsades mycket av det arbetet till den kultur vi bestämt att betala offentliga pengar till det vill säga framför allt till kulturinstitutionerna, säger han.

När det handlar om att praktiskt verkställa den kulturella utvecklingen i regionen menar Karlsson att grunderna för arbetet finns presenterat i det regionala utvecklingsprogrammet (RUPEN). Där finns grunderna för vad som görs preciserat i ett insatsprogram för kulturområdet. Han poängterar att det har varit lika viktigt att förankra de tankar som legat till grund för utvecklingsvisionerna som att sammanställa själva programmen. Arbetet med utvecklingsprogrammen har skett under lång tid och i många olika sammanhang, man har sett det som extra viktigt att kommunerna är med på noterna och därför har tiden spelat stor roll. Karlsson berättar att de flesta nu är införstådda med regionförbundets syn på kultur och det kulturutvecklingsprogram som ska peka ut handlingsvägarna de närmsta 5-7 åren.

¹²⁶ Intervju med Peter Karlsson, kulturchef på regionförbundet Östsam. 2007-10-30

¹²⁷ ”Upplevelseindustrin” – delområden så som arkitektur, design, dator- och tv-spel, film, foto, litteratur, konst, marknadskommunikation, media, mode, musik, mat, scenkonst, turism/besöksnäring och upplevelsebaserat lärande osv.

När det gäller att realisera de utvecklingsstrategier som tas upp i det regionala utvecklingsprogrammet menar Karlsson att man samarbetar brett med exempelvis kommunala företrädare, kulturinstitutioner, utövare inom olika områden, organisationer, offentliga aktörer som universitet och näringsutvecklare för att bara nämna några. Han menar att beroende på vilken fråga det gäller varierar inriktningen på samarbetspartners också då insatsprogrammet har flera olika perspektiv.¹²⁸

På frågan om det redan idag finns några exempel på hur man arbetar aktivt med utvecklingsstrategierna förklarar Karlsson att det finns flera exempel. Ett är regionförbundets vilja att förena vuxenutbildning, bibliotek och folkbildning för samordnade lokala läromiljöer där människor i de mindre kommunerna också kan få tillgång till resurser som stödjer både det formella och det informella lärandet. Vidare tar han upp arbetet kring nätverksbildandet och påpekar än en gång att det är viktigt med nätverk kring olika frågor, framförallt där man tidigare inte samarbetat så mycket. Han förklarar att regionförbundet, förutom nätverket Regionalt kulturforum inom Konst/Designområdet, även arbetar med nätverksbildning inom kulturarv, film och scenkonst. Karlsson flikar även in att man inom regionförbundet även påbörjat ett projekt i Norrköping som handlar om hur forskning kan bli mer samhällsnyttig med ”nya medier”. Han förklarar att man även påbörjat ett projekt som på sikt ska leda till att det inrättas en inkubator¹²⁹ för kulturområdet, en så kallad ”kultivator” i Östergötland och att ett annat projekt handlar om att ge oss tillgång till erfarenheter och samarbete med andra regioner i Europa, där man också arbetar med liknande sätt att se på kulturen.

Karlsson förklarar att kulturfestivalen City Art Link i Linköping är ett evenemang som vuxit fram ur nätverket Regionalt kulturforum i staden, något som på sikt, om det fungerar, kan bli något återkommande som stärker samverkan. Han förklarar att man från regionförbundets sida varit engagerade i festivalen genom närvaro vid förberedelserna. Även här påpekar han regionförbundets grundidé om att närvara, utan att ta över ansvaret. Han förklarar att man också hjälpt till att genomföra evenemanget genom att bidra med ett startkapital i form av ekonomiska resurser. Karlsson menar att liknande festivaler ständigt kommer anordnas, men att den verkliga utmaningen som regionförbundet ser det, är att få till ett långsiktigt fungerande lokalt nätverk i Linköping och flera andra liknande lokala nätverk i andra delar av

¹²⁸ Intervju med Peter Karlsson, kulturechef på regionförbundet Östsam. 2007-10-30

¹²⁹ En miljö med gynnsamma förutsättningar för nystartande, tillväxt och innovation.

regionen. Han poängterar att det i Norrköping bland annat finns goda förutsättningar att skapa liknande nätverk kring film, medier och visualiseringar.¹³⁰

På frågan om vilka kreativa platser som håller måttet både nationellt och internationellt i länet menar Karlsson att regionförbundet koncentrerat sig kring tre områden. I Norrköping satsar man extra energi på film, medier och visualiseringar, i Linköping satsar man på konst, konsthantverk, design och slöjd och att man i Vadstena och Ödeshög satsat på kulturturism och hälsa. Han menar även att det finns fler möjliga platser som står på tur och nämner Rejmyre för design, konst och konsthantverk, Göta rike för medeltidsturism och Östgötaleden för vandringar, naturupplevelser och hälsa, samt Arenaidrott för idrottsupplevelser.

När det gäller regionförbundets syn på det framtida klimatet för kulturutövande i kommunerna menar Karlsson att man från regionförbundets sida sett ett intressant och utvecklingsbart gränsland mellan kultur och näringsutveckling som man vill vara delaktig i att utveckla. Han menar att andra delar inom den kreativa sektorn handlar om den ideella delen, som snarare landar i gränslandet mellan folkrörelse, amatörkultur och folkbildning. Han tar även upp det område som handlar om utbildning och menar att man behöver se till vilka utbildningar som behövs på olika nivåer för att människor med kreativa ambitioner ska få chans att utbilda sig inom det de vill livnära sig på. Han flikar samtidigt in att just näringsperspektivet är ett av de perspektiv man inom regionförbundet arbetar med och att de två andra handlar om förutsättningarna för det kreativa skapandet, samt om hur kultur, natur och kulturarv tillsammans bidrar till bilden av Östergötland, både attraktionsmässigt och som identitetsmarkör för vad länet står för och har att erbjuda.¹³¹

Sammanfattningsvis:

Man kan efter denna intervju, tillsammans med den information vi tidigare fått genom regionförbundet, skönja att man inom Östsam har en viss press på sig utifrån gällande ansvarsområdet inom kultur, dels som förvaltare av regionens kulturverksamhetsanslag och som ansvariga för regional kulturutveckling på varierande plan. Detta har kanske främst att göra med att man inom Östsam som kommunalt samverkansorgan, nu fått ta över stora delar av det ansvaret som tidigare räknats till Landstingets huvuduppgifter i Östergötland, där ansvaret främst handlar om förvaltande och utveckling av länets kulturella resurser på olika

¹³⁰ Intervju med Peter Karlsson, kulturchef på regionförbundet Östsam. 2007-10-30

¹³¹ Ibid. 2007-10-30

plan. En annan anledning kan tänkas vara att regionförbundet som helhet är ett relativt nytt fenomen, där många fria aktörer inom kulturområdet ser på dess intentioner och visioner som räddningen i ett samhälle där kulturen hitintills främst representerats av de större kulturinstitutionerna, man har nu fått en egen ”talesman”.

Man kan också se att det från regionförbundets sida finns stora förhoppningar på projektet med den kreativa sektorn och dess potential för den kulturella utvecklingen i regionen. Man ser på sin egen roll i denna diskurs som huvudmän för plattformen för regional samverkan. Tack vare att man nu kommit till insikt om att kulturen är en bredare företeelse i samhället än enbart kulturinstitutionerna och att man hämtat inspiration från den nationella metodmodellen Cultural planning har man inom regionförbundet kunnat gå vidare i sitt projekt med den kreativa sektorn. Man har kunnat se många paralleller mellan Cultural planning och den metod man inom förbundet framställt för kulturell utveckling i regionen. Förutom att projektet handlar om att synliggöra den kreativa sektorn och samtidigt öka förståelsen för dess betydelse för samhället, samhällsekonomin och människors livsvanor, handlar arbetet även om att hitta bra former för att stödja en utveckling av sektorn och i längden öka chanserna för arbete för fler inom kulturområdet.

Rent konkret har arbetet inom projektet bland annat lett till en kartläggning, en så kallad cultural mapping av regionens kreativa centra, dess potential och eventuella resursbehov, som i förlängningen nu även inneburit att man startat upp olika former av nätverk som man sett efterfrågan på. Materialet från kartläggningen har även underlättat utvecklandet av gemensamma strategier och förhoppningarna från regionförbundets sida är att det på sikt kommer leda till en stärkt infrastruktur i form av samarbeten och kompetensutveckling. Förutom nätverket Regionalt kulturforum i Linköping för verksamma inom verksamhetsområdet Konst/Design, har man även startat upp nätverk i bland annat Norrköping, Vadstena och Ödeshög.

När det handlar om verkställandet av den kulturella utvecklingen i regionen rent praktiskt har regionförbundet tillsammans med kommunala företrädare, kulturinstitutioner, utövare inom olika områden, organisationer, offentliga aktörer som universitet och näringsutvecklare arbetat fram gemensamma strategier i det regionala utvecklingsprogrammet (RUPEN). Här finns grunderna för vad som görs på kulturområdet preciserat och man kan redan idag exemplifiera olika konkreta utvecklingsarbeten som genomförs aktivt. Bland annat bör

nätverksbildandet räknas hit, men även andra regionala fenomen kan inkluderas.

Regionförbundet har en vilja i att skapa samordnade läromiljöer för människor i de mindre kommunerna för förbättrad tillgänglighet av resurser för informellt och formellt lärande. Hit måste också projektet räknas som involverar ”nya medier” för en mer samhällsnyttig forskning och projektet i att inskaffa en inkubator för kulturområdet. Projekten inom EU som syftar till informationsutbyten och gränsöverskridande samarbeten mellan olika regioner inom kreativa sektorn ska också inkluderas.

När det gäller kulturfestivalen City Art Link i Linköping och regionförbundets involvering i evenemanget framkommer det att man bör tolka festivalen som en utveckling av vad nätverket Regionalt kulturforum praktiskt har åstadkommit utifrån projektet med den kreativa sektorn. Östsams involvering har alltså varit att fungera som inkörsport, gemensam initiativtagare och utvecklare av nätverket, utan att ta över ansvarsrollen. Man har även bidragit med ekonomiskt startkapital inför uppstartandet av festivalen som en hjälp på vägen till självständighet med förhoppning om att nätverket ska bli ett bärande koncept i Linköping framledes för stärkt samverkan.

Vidare kan denna intervju tala för att det finns en hel del kvar att arbeta med inom sektorn. Bland annat bör man se över var behoven finns på olika nivåer gällande utbildningar för att tillgodose vad som efterfrågas för ökad chans till arbete för fler inom kulturområdet. Man kan också vidareutveckla nätverkstankarna kring fler områden med potential, som tidigare saknar samarbeten och bollplank att luta sig mot. Även näringsperspektivet kan utvecklas gällande kulturverksamhet och samarbeten mellan kulturutövare och näringsidkare, något man genom bland annat Regionalt kulturforum och City Art Link jobbat för. Det ses som allt viktigare att länka kultur med näringsliv och på så sätt få en synergi av effekter som är främjande för båda parter och samhället i stort. Avslutningsvis finns även arbetet med att få kulturen att verka i det område den befinner sig i och få fram den som bland annat identitets-, lokaliserings- och attraktionsfaktor. Det gäller att hitta gemensamma strategier för hur man kan använda sig av kulturen på ett bra och samhällsnyttigt sätt för att lyfta fram regioner, kommuner och städer och visa vad de står för och har att erbjuda, något man också börjat arbeta med när man bland annat börjat forma olika nätverk.

Linköpings kommuns kultur- och fritidsnämnds röst

Christer Fällman är Konstchef på kultur- och fritidsnämnden i Linköpings kommun och utställningschef på kommunens konsthall Passagen. Att begreppet kreativa sektorn, ändå har anammats av arbetande i kommunen tror Fällman, är väldigt viktigt och en stor fördel när det gäller att frammana en ny strategi och ett nytt koncept inom kulturen, det gör att fler människor kan hänga med på vad man pratar om. Han påpekar också att det handlar om så mycket mer än det traditionella kulturbegreppet. Det gäller att få människor att förstå att det är en breddning av kultursektorn och att det kan innefatta allt från samtidskonst till IT och företagarskap, så är det väldigt användbart med ett sammanfattande begrepp.¹³²

Inom kreativa sektorn arbetas det i projekt över hela landet och några av de större är de regionala utvecklings- och insatsprogram som pågår just nu. Fällman säger att det är ständiga tankegångar kring det regionala insatsprogrammet för kultur (RUP), då ett av målen bland annat är att verka för den fjärde storstadsregionen, det vill säga ett samarbete mellan Linköping- och Norrköpingskommun, men också för att Norrköping söker som kulturhuvudstad 2014. Han menar att det är en ständig pågående process i att göra regionen mer attraktiv rent kulturellt och använda kulturen som en motor och tillväxtfaktor för att människor ska vilja flytta hit, samt för den fortsatta utvecklingen i kommunen och regionen. Fällman säger också att man utifrån detta insatsprogram kan bygga en ”diskussionsplattform” där det är viktigt att hänga med. Han menar att det är väldigt viktigt att tänka på att det inte bara är kommunen och de statliga institutionerna som innehåller kultur, utan att man är medveten om att det finns kultur utanför dessa som är minst lika viktig och han förklarar att kommunens roll där är att stödja och uppmuntra så gott det går.

Den stora frågan handlar om ekonomiska resurser där Fällman önskar att dessa skulle vara större då det ofta är något som fattas just vid kulturengagemang. När det kommer till fria utövare inom kulturen och vad kommunen gör för dem kan det vara näst intill omöjligt att få gehör om man inte startar exempelvis en förening. Det finns dock så kallade kulturstipendier att söka för dem som vill, men annars kan det vara svårt. Detta ser Fällman som ett problem och menar att det något som måste arbetas om från grunden i kommunens regelsystem. Som det är idag finns det inte några sådana paragrafer för kommunen att luta sig tillbaka på vad det gäller stödande av utomkommunal kulturverksamhet. Kulturutvecklandet i regionen bygger

¹³² Intervju med Christer Fällman, Konstchef på kultur och fritidsnämnden - Linköpings kommun. 2007-12-06

på att det finns en publik som är intresserad. Därför hänger det väldigt mycket ihop med att ha ett så varierande utbud av kultur som möjligt för att tillräckligt många människor ska bli intresserade. Fällman beskriver det som att man bygger en kulturell ”smältdegel” med lite av varje för alla, detta är också bra för kulturen i sig och dess utveckling då en kultur ofta är en mix av plock från andra kulturer.

Kulturen kan också ha betydelse för den sociala utvecklingen i en region, då en blandning av människor med olika bakgrunder och syn på kultur träffas och bildar nya kontaktytor som i sin tur är både bra för samhället, kulturen i sig och den enskilda individen. Fällman säger också att han anser det vara en demokratisk rättighet att ha ett kulturutbud som inbegriper mer än de statligt finansierade institutionernas konst. Det är en yttrande- och uttrycksfrihet som man måste fortsätta bygga på, säger han och han påtalar även vikten av att ha fri entré som de exempelvis har på Passagen för att få människor att komma in och inte känna att det finns några hinder eller trösklar. Man måste ha en grundläggande folklig inställning, han som själv har jobbat utanför institutionerna en gång vet hur viktigt det är att tänka på attityden när man bemöter människor. Fällman säger själv att han tycker att det pratas alldeles för lite om hur man ska tillmötesgå den breda massan så att de känner sig välkomna och inspirerade.

Vidare säger Fällman att något som kan visa på kulturens potential som egen näringsgren är att inse vikten av att satsa mer på nätversbyggande och att också göra det i praktiken, inte bara prata om det. En annan stor aspekt att titta på är något så krasst som skattelagsstiftningen, säger Fällman. Han vill att man ska kunna göra konsten avdragsgill för företag, ett sorts samarbete som alla tjänar på, för som det är nu så är det helt vansinnigt och företag varken vill eller vågar satsa på att stödja konsten rent ekonomiskt, menar han. Alltså en kombination av idogt nätverksbyggande människor emellan och juridiska förändringar.¹³³

På frågan om vad han anser att kulturen har för betydelse för en stads utveckling svarar han att utan kultur är en stad död, kultur handlar om kontakt med varandra och det är kulturen som skapar civilisation, demokrati och förståelse för den tid vi lever i. Man kan säga att kulturen är ett sorts kitt som håller ihop en stad och skapar samhörighet och det är något som måste finnas där från början när man planerar en stad. Precis som när man planerar de ekonomiska grunderna för en stads gatunät eller belysning måste man planera för den kulturella ekonomin

¹³³ Intervju med Christer Fällman, Konstchef på kultur och fritidsnämnden - Linköpings kommun. 2007-12-06

i staden. Vad det gäller Linköpings kulturella utveckling på senare tid säger Fällman att Linköping förvisso är en tillväxtstad och att staden i sig har många fördelar i och med universitet och influenser utifrån då många väljer att flytta dit. Men generellt tycker Fällman att det finns en del att göra speciellt åt inställningen som fortfarande finns kvar hos människor att all kultur inte är lika ”fin”. Detta märks också i fördelningen av kommunala medel till olika kulturevenemang. Han påpekar dock att detta inte är exklusivt för Linköping. Det finns en stor passion för kulturen, men som dessvärre inte är ekonomiskt bärkraftig, säger Fällman. Man måste förena både skärpa och bredd så det finns en hel del kvar att göra tycker han.

Fällman är även verksam i Regionalt kulturforum som han ser som en plattform där kommunen förhoppningsvis engagerar sig, men än så länge är det väldigt informellt och ständigt växande. Ur detta forum har också kulturfestivalen City Art Link vuxit och det var själva idén med festivalen om att länka kultur och näringsliv för att bygga på den levande stadskärnan som tilltalade kommunen. Det man också visste från kommunen och Regionalt kulturforum var att man måste börja i liten skala för att sedan jobba utåt och han anser absolut att hela festivalkonceptet är en följd av det ”Kreativa sektorstänkandet”. Han tror också att festivalen kan stärka Linköpings konkurrenskraft gentemot andra kommuner och han ser definitivt detta som ett startskott på vad som komma skall inom kulturutvecklingen i Linköping.

Fällman har också stora förväntningar på festivalens framtid och menar att den nu är i sitt startskede och påpekar samtidigt att det alltid är svårast i början innan man har en grund att stå på. Något som också är viktigt med City Art Link för Linköping som stad är att det är något eget fött ur kommunen och inte något som man härmat från andra festivaler, man måste se till det utbud som finns på plats och bygga utifrån det, menar Fällman. Det som lyckats på en annan ort kanske inte gör det här, för vi har inte samma förutsättningar, avrundar han.¹³⁴

Sammanfattningsvis:

Sammantaget från intervjun med kommunens Konstchef kan man bland annat utläsa att kommunen försökt att förankra de nya kulturbegreppen och kreativa sektorsbegreppet hos medarbetare inom kommunen, och att de ser detta som ett viktigt steg i arbetet med den nya kulturpolitiken.

¹³⁴ Intervju med Christer Fällman, Konstchef på kultur och fritidsnämnden - Linköpings kommun. 2007-12-06

Vad det gäller insatsprogrammet för kultur i östgötaregionen, anser kommunen det som viktigt att ständigt uppdatera arbetet kring det, då insatsprogrammets syfte bland annat är att bidra mycket till den kulturella utvecklingen i länet. Främst då till kulturell attraktivitet i länet för att locka folk att flytta dit och för att få regionen att växa på andra plan också. Vad man också inom insatsprogrammet ska tänka på rent självkritiskt, enligt kommunen, så är det att arbeta för kulturen utanför de statliga institutionerna och kommunala verksamheterna. Detta för att fria utövare även ska få plats i den kulturella samhällsdebatten. Som det ser ut idag kan det vara svårt att både synas och ta plats på kulturscenen för enskilda utövare och detta är kommunen medveten om.

Till diskussion om den institutionaliserade kulturen i relation till de fria utövarna hör också frågan om resurser och vad man egentligen satsar de statliga och kommunala kapitalen på. Enligt kommunen själva har man under senare tid gett gehör åt folkets tankar kring kultur och då valt att satsa de kommunala medlen därefter. Det vill säga att kommunen försöker att tillgodose det kulturella behov som finns. Man har märkt att människor över lag inte har fått upp ögonen för den nyskapande kulturpolitiken utanför de traditionella kulturinstitutionerna. Detta synsätt som många människor har på kulturen måste ändras menar man från kommunen, och en början kan vara att använda sig av begrepp som kreativa sektorn och arbeta kring det rent praktiskt ute i kommunen. Ett annat grepp som kommunen anser är viktigt att arbeta kring är att gemene man ska känna sig välkommen och tycka att kulturen angår även dem. Realiteten är enligt kommunen att människor inte vågar sig in på kulturinstitutionerna om de inte har någon absolut koppling till kultur, så som att man har det som intresse eller att man arbetar inom kultursektorn på ett eller annat sätt. En början kan exempelvis vara att slopa avgifter för inträde till museerna.

För att kunna ta de fria utövarna i beaktning måste kanske till och med en ändring i regelsystemet göras gällande utomkommunal kulturverksamhet och här har kommunen många idéer. Exempelvis att konst ska vara avdragsgillt för företag, så att konsten kan koma ut på arbetsplatser så att man exempelvis kan ha samarbeten mellan företag och kulturutövare för att få ut så mycket av det både för konstnären och företaget. Man ska också se över skattelagsstiftningar som gäller kulturutövare och göra konsten mer lättillgänglig för människor.

Regionalt kulturforum står kommunen varmt om hjärtat och tron på forumet är stor då man anser att det kan hjälpa Linköping som stad till en egen och utvecklad kulturidentitet. Vad det gäller kulturfestivalen City Art Link hoppas man också från kommunens sida att den ska växa och involvera näringslivet till högre grad och ser inte någon egentlig begränsning till vilka som kan vara delaktiga, ju fler desto bättre och man säger också att man ser positivt på blandandet av olika kulturella uttryck, samt andra influenser från näringsliv och även andra samhällssektorer.

City Art Link-aktörernas röster

Här presenteras och analyseras det underlag vi fått fram med hjälp av enkätundersökningen gjord med de 17 aktörer som ingår i City Art Link och Regionalt kulturforum.

På frågan om vilket verksamhetsområde aktörerna själva ansåg sig bedriva sin verksamhet inom med max tre alternativ, ansåg sig flertalet av de medverkande aktörerna ha anknytning till den huvudsektor som nätverket först vuxit fram genom, det vill säga Konst/Design. Genom svaren kunde man även få fram att flera aktörer rörde sig i gränslandet mellan fler huvudsektorer, då man även ansåg sig bedriva verksamheter som låg mellan olika delsektorer. Detta gjorde att man kan se tydliga kopplingar med delaktigheten i festivalen från andra områden än enbart de som rör sig under just Konst/Design. Bland annat fanns aktörer med som bedriver verksamhet under Kulturarv/Informationshantering, Turism/Rekreation/Sport, men minst representerad var huvudsektorn Media/Digital. Det fanns även med de aktörer som ansåg sig helt utan förankring i de alternativ som angetts i undersökningen, något som starkt kan kopplas samman med de mer näringslivsinriktade aktörernas verksamheter. Det gemensamma utslaget på denna fråga leder utan tvekan tankarna till intentionerna med nätverket och festivalen som handlar om att länka samman kultur med näringsliv, att man genom samarbeten mellan de mer etablerade kulturinstitutionerna, näringsidkare och fria utövare strävar efter att få fram en synergi av effekter som på sikt kan leda till ett hållbart koncept för en mer hållbar utveckling på kulturområdet.¹³⁵

På frågan om hur aktörerna blivit engagerade i festivalen fanns det ingen tvekan om att nätverket Regionalt kulturforum var den bakomliggande faktorn. Samtliga aktörer menade att de på olika sätt blivit tillfrågade genom personer i nätverkets styrningsgrupp, det vill säga

¹³⁵ Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

genom kontakter med representanter ifrån bland annat Hemslöjden, regionförbundet Östsam, Kommunen eller Svensk form. Antingen skedde dessa kontakter mer sporadiskt genom att man sedan tidigare kände någon som var med i nätverket eller så fick man en skriftlig förfrågan.

När man granskar hur de olika aktörerna medverkade under festivaldagarna varierar även detta i stort beroende på inom vilket verksamhetsområde de befinner sig. Medan de mer näringslivsinriktade aktörerna satsade på extra öppethållande och priserbjudanden, kunde man se att man inom huvudsektorn Konst/Design till exempel satsade extra energi på att lyfta fram sin egen verksamhet genom att lyfta fram konst, hålla utställningar och visa nya kollektioner. Andra intressanta händelser som skedde under festivalen genom aktörernas medverkande var samverkansfenomenet. Man kunde se tydliga kopplingar med nätverkets grundintentioner i eftersträvan av samarbete, något som också fanns representerat under festivalen genom hopslagningar mellan institutioner och fria utövare. Bland annat höll de mer etablerade institutionerna sina forum öppna för de mindre aktörerna utanför stadskärnan, så att dessa fick chans att närvara med sina verksamheter under festivaldagarna. Olika instanser anordnade även samarrangemang som hölls under dagarna med workshops, föreläsningar, seminarier och guidade turer.¹³⁶

Ser man till vad nätverket i en förlängning sägs vilja uppnå med sina intentioner är det möjligheten till arbete för fler på området. Genom enkäten framkom det att de allra flesta deltagande aktörerna inte hade fler arbetande under festivaldagarna mot vad de vanligtvis brukar samma dagar. De som sa sig ha extra arbetande under dagarna var noga med att förklara att de som arbetade gjorde det på frivillig och ideell basis. Undantaget även här var de mer näringslivsinriktade aktörerna som bedrev caféverksamhet eller liknande, vilka menade att de under helgen tagit in extra personal. I en förlängning så kan ett upptrappande av visionerna med nätverket och festivalen leda till att det finnas direkta jobbchanser. Indirekt kan man genom kreativa sektorstänket redan idag anta att det skapade olika jobbmöjligheter om man ser på planeringsarbetet inför och efter festivaldagarna. Här gäller det att kunna vidga sin syn och se det som kreativa sektorn jobbar för när de menar att de bidragande verksamheterna också bör inkluderas i denna beräkning. Vi vet att det anlätades olika former av distributörer, arrangörer och agenter. Det fodrades extra material för festivalen i form av

¹³⁶ Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

marknadsföring och trycksaker och antagligen fodrades viss planering som i längden bidrog i jobbrelaterad involvering i festivalen för fler än endast de medverkande aktörerna.

På frågan om ett medverkande i festivalen bidrog till nya affärskontakter menade flertalet av aktörerna att man inte kunnat se några direkta kopplingar på det området. En anledning till det kan vara att frågan ställdes för nära inpå festivalen, att det ännu inte gick att göra några sådana mätningar, däremot kunde flera av dem se att det skett nya positiva kontakter med besökare, näringsidkare och kulturinstitutioner. Det framkom även i enkätundersökningen att man var medveten om att festivalen ännu inte funnit sin ultimata form, att man såg detta som ett uppstartande av ett fenomen som kan utvecklas, därför kan en liknande mätning ske först efter en stadig förankring.

Många intressanta svar kom upp i undersökningen när frågan ställdes på vilket sätt de medverkande aktörerna själva tror att denna typ av kulturevenemang har på Linköping som stad och dess invånare. För en del hade detta evenemang betydelse som kontaktnät för diskussions- och erfarenhetsutbyte inom samma och liknande branscher, för andra hade evenemanget betydelse som lokaliserings- och identitetsfaktor, där man menade att kultur är berikande för staden och gör den till en trevlig plats att bo och vistas i. Vissa av aktörerna menade att kulturen är viktig för staden, att man med hjälp av den kan visa på både djup och bredd genom samarbeten mellan olika kulturinstitutioner och näringsliv.¹³⁷

En annan aspekt på frågan var kulturfestivalens betydelse som attraktionsfaktor. Här menar man att det är viktigt för kommunen att satsa extra energi på just kulturen för att få staden att bli en attraktiv plats att bo och verka i, med ett brett kulturutbud lockas också fler folk hit och nya arbeten kan skapas. Man nämnde även att redan vana kulturkonsumenter nu fått ett nytt evenemang och att den ”breda massan” med tiden kommer att upptäcka mångfalden och lusten i festivalen och på så sätt bli inspirerade av kulturen och vilja besöka evenemanget. Aktörerna menade att när kulturen blir publik och lättillgänglig kan den få nya intresserade anhängare vilket underlättar om den för några dagar är extra närvarande. Andra ansåg att evenemanget kan få värden som lokal förankring och affektionsvärden när kulturverksamheter lyfts fram och offentliggörs. Sammanfattningsvis kan man säga att samtliga medverkande aktörer såg positiva laddningar med evenemanget och dess intentioner

¹³⁷ Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

framför allt som lokaliseringsfaktor och identitetsskapare för staden och dess egenart, samt som attraktionsfaktor för både utomståendes och inbördes beundran.¹³⁸

I likhet med Sven Nilsson, och hans tolkningar av Bianchinis sätt att se på Cultural planning och dess betydelse för kulturen och samhället, tyckte även vi att det var intressant med en uppföljning av en inblandning i festivalen betytt för de medverkande aktörerna och deras verksamheter. För att öka bredden på frågans innebörd och få fylligare svar använde vi oss av Nilssons uppdelningar i en av oss uppdaterad form:

- *Socialt (ex. kontakter, nätverk och samverkan)*
- *Publikt (ex. uppmärksamhet och publicitet)*
- *Ekonomiskt (ex. indirekt och direkt)*

Vissa av aktörerna uttalade sig inte i alla frågor, men gemensamt för de flesta var att man såg direkta kopplingar på det sociala planet mellan nätverk, samverkan och kontaktskapande. För vissa har en medverkan bidragit till planer på fler samarbeten utanför festivalen och för andra gav det ökade sociala kontakter och nya besökare. Rent publikt varierade svaren från allt mellan att man medverkade i lokal media via reklamblad, press, radio och tv, medan andra såg fler besökare som svar på frågan. Anmärkningsvärt är också att flera av aktörerna menade att man vid liknande evenemang bör bli bättre på marknadsföring, som man såg som bristfällig ur flera perspektiv. Här ansågs även planeringstiden för evenemanget som en brist, då man ansåg att planeringen var för kort. Gällande de ekonomiska aspekterna för aktörerna så var utfallet på frågan varierande, men flertalet av de medverkande aktörerna menade att man inte hunnit se några direkta effekter ekonomiskt, då även detta anses vara för tidigt att göra några mätbara undersökningar av. Anmärkningsvärt är ändå att flera såg deltagandet som ett ekonomiskt bakslag, då man oftast arbetade ideellt och på fri basis, vissa avskaffade den brukliga entréavgiften och andra satsade på inhyrda föreläsningar och kostsamma programsättningar. Beroende på företags- och anställningsformerna ideell, privat eller offentlig varierar självklart även utslaget i svaren på den ekonomiska frågan. Här kan man se att de större institutionerna kanske var de som gick med störst förlust direkt ekonomiskt,

¹³⁸ Ibid. 2008-01-22

medan vissa av de fria utövarna fick chans att, genom nya kontakter, öka sin försäljning aningen under dessa dagar.¹³⁹

När man ser till om de medverkande aktörerna upplever att de fått mer uppmärksamhet efter festivalen i och med sin medverkan varierar även svaren här i stort. Medan de mindre och mer enskilda aktörerna anser att de fått fler och mer insatta kunder genom festivalen, har de större mer etablerade kulturinstitutionerna haft det svårare att se några direkta kopplingar. Vissa har inte märkt någon skillnad, medan andra menar att de inte alls blivit större på grund av sin delaktighet i festivalen med motiveringen att man säljer saker inte bara en upplevelse. Vissa menar att man inte märkt någon större skillnad, men tror ändå att ett deltagande genererar i bibehållen kundkrets genom att synas i andra sammanhang med annan marknadsföring. Även här nämns tiden som viktig, där man menar att festivalen bör få ett par år på sig för att förankras och kunna ge utdelning på ett rättvist sätt.

På frågan om hur kontakten ser ut mellan de medverkande aktörerna under 2007 års festival, om den har fortsatt och om det gemensamma arbetet gett mersmak är tolkningen av frågan avgörande för svaren från aktörerna. Vissa menar att kontakten hjälpt dem att nå ut till en bredare allmänhet genom samarbeten. Andra menar att man genom att ändra formen för evenemanget och koppla samman fria utövare i form av bland andra konstnärer, designers och hantverkare i direkt kontakt med de övriga kulturproducenterna för att få ut konsten på rimligare villkor och nya sätt. Man kan alltså se att vissa haft det lättare att känna en naturlig förankring i evenemanget än andra. Vissa kontakter har fortsatt och man säger sig även ha planer för samarbeten i framtiden, för andra var sammankomsten i festivalen inte något som lett till fler nya samarbeten, utan fungerat stärkande för de som redan fanns. Vissa har funderat kring ändrade öppettider på grund av att andra medverkande i Regionalt kulturforum visat sig ha det, vilket alltså kan visa på inspiration. Gemensamt för de allra flesta är att man ser positivt på nätverket, även om det aktiva samarbetet utanför inte alltid finns.¹⁴⁰

Ser man till frågan om aktörerna själva uppfattar sitt deltagande i festivalen som en inkörspport till det övriga näringslivet kan man tydligt utläsa att flera av de mindre och mer enskilda aktörerna, med vissa undantag, ser positivt på en vidareutveckling. De positivt inställda aktörerna menar att det i dagsläget är för tidigt att kunna utläsa några resultat, men tror

¹³⁹ Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

¹⁴⁰ Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

samtidigt att det kan gagna verksamheterna på längre sikt. Man menar att ökade kontakter med näringsidkare både är bra och nyttigt och vissa menar att kulturverksamhet också är ett slags entreprenörskap som kan liknas vid annan näringsverksamhet, då båda kräver stort engagemang och starkt fokus. Andra är mindre positiva vilket kan botten i att flera av de negativt inställda aktörerna redan är etablerade i det övriga näringslivet. Flera av de större kulturinstitutionerna och verksamheterna anser inte att frågan är relevant för dem då de ofta funnits i staden sedan flera år tillbaka och på så sätt redan är i rullning. De anser dock att det oavsett etablissemang är viktigt att vårda och vidareutveckla de samarbeten som redan finns, samt att fördjupa nätverket. Även här kan man starkt urskilja att de mer näringslivsinriktade aktörerna av mer självklara anledningar inte anser att deltagandet har gett dem några nya kontaktnät med det övriga näringsliv. ¹⁴¹

En aspekt som aktörerna tog upp vad det gällde en eventuellt återkommande festival och vad som kunde göras bättre, var att marknadsföringen för festivalen måste utökas markant för att det ska bli något genomslag. Aktörerna som var stationerade en bit ifrån Storgatan och det kluster man utgår ifrån poängterade vikten av att de behöver komma närmare stadskärnan. Detta för att de med sina respektive verksamheter skulle få ut något av festivalen i fortsättningen. En annan aspekt som flera aktörer tog upp var ett namnbyte på festivalen, då man ansåg City Art Link för komplicerat. Man föreslog även att detta skulle göras innan en etablering av namnet komplicerade ett namnbyte. På samma fråga visade det sig att alla respondenter var positiva till ett deltagande i en eventuellt återkommande festival och även om vissa var skeptiska fanns ett intresse då man även här menar att evenemanget måste få några år på sig. ¹⁴²

På den avslutande frågeställningen om hur aktörerna själva såg på det kulturella utbudet i staden och hur det skulle kunna förbättras var svaren många och vitt skilda. Att Linköping har ett brett kulturutbud råder ingen tvekan om det är snarare hur det nyttjas och förvaltas som flera aktörer reagerar på. Detta var i sig en intressant aspekt, då svaren förstärkte de resultat Örtsam fått fram via sin studie av Linköpings kommun. Även där var man ense om att staden har ett rikt kulturutbud, men att vissa områden bör utvecklas. Vad det gäller dessa områden visar svaren i enkäten på att flera respondenter eftersöker kvalitet. Man sa sig vilja ha fler seriösa gallerier, alternativa biografier, folkliga och mer genomarbetade kulturfestivaler, samt

¹⁴¹ Ibid. 2008-01-22

¹⁴² Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

liknande tillställningar som City Art Link. Andra förhoppningar som man knöt till en förbättring av kulturutbudet i staden var att man hoppades på en allmän utökning av budgeten för kulturen och att den nationella skattelagstiftningen skulle ses över. Anledningen var att man skulle kunna koppla kultur och näringsliv på ett annat plan än man tidigare kunnat genom att låta företag gå in med sponsring och dessutom få full avdragsrätt för sina utlägg. Detta skulle i längden kunna öppna upp för fler samarbeten som i dagsläget är i princip otänkbara. Andra ville ta till vara på globaliseringens inverkan på det kulturella utbudet gällande mångfaldsperspektivet. Man ansåg att Linköping idag har många invånare med utländsk härkomst, något man bör ta till vara på och utveckla. Linköpings förhållande till det som många kallar ”finkultur” poängteras också. Man nämner från flera håll att Linköping borde öppna upp för nytänk till det kulturella förhållningssättet och menar att staden borde ta inspiration från andra håll. Detta kan förslagsvis göras genom att våga satsa på mindre kända kreatörer och fler upplevelsebaserade happenings där besökarna berörs och integreras i det som visas. Man lyfter bland annat fram grannstaden Norrköping, de kulturinstitutioner och de kulturverksamheter man har där som bra exempel.¹⁴³

En annan aspekt som lyfts fram är konstnärernas situation som man menar är ett område som skulle kunna stärkas. Några aktörer menar att dessa är nationellt eftersatta i förhållande till andra kulturutövare, men att detta inte är unikt för Östergötland och man anser att man genom forum som Regionalt kulturforum kan stärka deras situation. En intressant poäng som rör frågan om hur man ser på det kulturella utbudet i staden, är att man tydligt kan se att de aktörer som rör sig utanför de namngivna verksamhetsområdena enligt Östsams matris inte heller anser sig kapabla till att yttra sig i sakfrågor som rör kultur. På denna fråga ansåg sig de mer näringslivsinriktade aktörerna inte vara tillräckligt insatta i frågan som egentligen inte heller kräver någon större förkunskap. Ett sätt att motverka denna åtskillnad och engagera näringslivet mer under framför allt festivaldagarna i en framtida kulturfestival skulle kunna vara att man från forumets sida lägger extra energi på att få de näringslivsinriktade aktörerna mer praktiskt involverade. Förslagsvis skulle man kunna samordna fler kulturaktiviteter ute bland restauranger och caféer under festivaldagarna. Man skulle från aktörernas egen sida även kunna lägga extra energi i att utforma specifika produkter i samband med festivalen för just den egna verksamheten.¹⁴⁴

¹⁴³Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22

¹⁴⁴Ibid. 2008-01-22

Sammanfattande diskussion

Då syftet med denna studie var att utröna vad begreppet kreativa sektorn står för, samt se hur verksamheten bedrivs i praktiken, vill vi här än en gång ta upp de frågor vi ställt oss. Detta för att du som läsare ska få lättare att följa vår diskussion.

- Vad och vem räknar Östsam in i den kreativa sektorn som inte den traditionella kultursektorn inbegriper?
- Vilka effekter väntas en kartläggning av kreativa sektorn uppnå?
- Hur tar Linköpings kommun tillvara på och bearbetar resultaten man fått fram genom Östsams projektstudie?
- Var står aktörer i Linköpings kommun i förhållande till det nya tankesättet?
- Vilka förhoppningar och visioner knyts till det breddade kulturbegreppet bland institutioner och fria utövare det vill säga aktörerna själva?
- Vilka strategier och arbetssätt finns för att infria Östsams visioner på en breddad samhällssyn kring kulturbegreppets möjligheter redan idag 2008?

Vad det gäller Östsams projekt ”Kreativa sektorn” och de mål man haft med arbetet har vi konstaterat att man uppfyllt många av de punkter man från regionförbundets sida satt upp. Vi tycker det är spännande att se hur tankarna kring fenomenet vuxit i samhället sedan starten 2005. Mycket har förmodligen att göra med att man från regionförbundets sida nu tagit fram det analysverktyg man från början satsat på och genom detta även kartlagt den kreativa sektorn i Östergötland. Ett av Östsams syften var att resultaten sedan skulle underlätta utvecklandet av gemensamma strategier, något vi också kunnat identifiera skörden av. Vi har sett att man faktiskt har lyckats ta fram gemensamma strategier för den regionala kulturutvecklingen i länet genom utvecklandet av strategiprogrammet RUP:en. Vi kan konstatera att Östsam så här långt har uppfyllt många av sina syften med projektet, men vad har då vi kommit fram till på de olika områdena genom denna studie och hur ser kreativa sektorn ut i praktiken?

Att försöka reda ut vad begreppet Kreativa sektorn står för har varit ett av denna studies syften. Gällande detta har vi bland annat kommit fram till att begreppet har varierande innebörd beroende på vem man diskuterar det med och vad den personen lägger för värde i begreppet. På regionförbundet Östsam där man under flera år har arbetet med begreppet

innebär Kreativa sektorn en breddning och vidareutveckling av den traditionella kultursektorn. Man lägger starka förhoppningar på att det ”nya” begreppet kan öppna upp för nytänkande som genom fysiskt och mentalt förändringsarbete på sikt kan gagna stora områden positivt gällande kulturplaneringen. I jämförelse med kultursektorn ser man bredare på det nya begreppet då kreativa sektorn även innefattar stödjande verksamheter utanför de klassiska konstområdena och kulturinstitutionerna. Kreativiteten ses som en viktig byggsten, där en idé kan generera en synergi av effekter som många gånger innebär tjänster och arbetstillfällen inom fler sektorer än den rent kulturanknutna. Från Östsams sida är kreativa sektorn ett sätt att visa att kulturen är beroende av många stöttande verksamheter, alltså inget isolerat område. Man har till skillnad från tidigare nu börjat se de kringliggande verksamheterna det vill säga synliggjort strukturerna och börjat se hela kulturen som möjlig tillväxtfaktor. Vilka räknas då in under kreativa sektorsbegreppet? Ja, precis som vi tidigare nämnt så innefattas både privata företag, ideella föreningar och statliga institutioner, det vill säga alla som sysslar med kultur i någon form in under begreppet.

En sak vi nu också vet är att begreppet härstammar från den brittiska metodmodellen Cultural planning, samt att man i regionförbundet tidigt såg potentialen med metoden. Ötsam inspirerades så pass av Cultural planning att man 2005 valde att föra modellen vidare i en egen variant för att applicera strategin på egna områden och om möjligt identifiera distrikt och platser i behov av förändring. Ett exempel på hur man kartlagt det unika för ett område som sedan lyfts fram och bearbetats genom cultural mapping och Cultural planning är just Linköpings kommun. Där har man genom Östsams arbete med kreativa sektorn upptäckt de många kvaliteter området har, samt sett vart behov av åtgärder och utveckling finns. Ett av de områden man sett är i behov av stöd i Linköping är verksamhetsområdet konst / design och det är bland annat här som vi har kunnat identifiera några konkreta resultat av kreativa sektorsarbetet i praktiken. Vi har som bekant fokuserat på det nätverk man startade upp i Linköping för konst /designområdet under 2007 som förutom att ha bildat Regionalt kulturforum även anordnade stadens första kulturfestival City Art Link under hösten samma år. Eftersom denna studie påbörjades i samma veva som nätverket bildades har vi funnit, att man när våra intervjuer ägde rum, inte hunnit med mycket mer inom Regionalt kulturforum än just festivalen. En festival som förövrigt blev mycket uppskattad av de medverkande aktörerna, kulturintresserade som nåtts av händelsen, samt av dem som då ännu inte blivit delaktiga. Vi vet i skrivandets stund (april 2008) också att City Art Link återkommer ännu ett år, då man redan nu smider planer för höstens kommande festival.

Efter våra studier och intervjuer av Regionalt kulturforum och City Art Link har vi bland annat kunna identifiera att nätverkstanken slagit väl ut, då den resulterat i samverkan mellan olika aktörer oavsett yrkesgren och anställningsform. Vi har också sett att festivalen har haft olika värde för olika aktörer beroende på företagsform och typ av anställning. För att hitta en struktur för hur tanken och verksamheten med nätverket slagit ut har vi följt några av Sven Nilssons punkter för utvärdering. Rent ekonomiskt har ingen av aktörerna direkt ännu kunnat se någon egentlig vinst, men flera av de mindre aktörerna tror på en gynnande framtid på området. De större institutionerna har sett fördelen i att kunna hjälpa de mindre företagarna att synas samtidigt som man tack vare festivalen och de nya samarbetena fått nya besökare vilket gynnat dem rent publikt. Oavsett om man varit enskild institution, organisation, företagare eller konstutövare, har festivalen alltså haft en positiv inverkan. Något vi också funnit är att nästan alla festivalaktörer är enade om att City Art Link är bra för staden då den bild av kultur som lyfts fram kan fungera som identitetsmarkör och lokaliseringsfaktor för hela staden och dess verksamma. Vi har genom sammantaget av enkätsvaren även kunnat urskönja att man som aktör knyter stark tro till att nätverket på sikt kan generera kompetensutveckling bland verksamma på området. Genom gemensamma initiativ, erfarenhetsutbyten och kontaktknytande kan aktörerna förbättra chanserna till ett lönsammare företagande. Detta kan på sikt även gagna staden som då blir mer attraktiv att leva och bo i för verksamma utövare. Precis som tanken med Cultural planning är, kan man tydligt se att fenomenet med festivalen befinner sig i gränslandet mellan den privata marknaden, den offentliga sektorn och det civila samhället.

I likhet med de kriterier Regionalt kulturforum arbetar efter kan vi konstatera att man lyckats bra med att förverkliga många av punkterna genom City Art Link. Förutom att belysa den kreativa sektorn i samhället har man genom festivalen exponerat stora delar av kulturområdet i staden, allt genom samverkansfenomenet som var en av grundtankarna med nätverket.

Det vi ganska snabbt reagerade på gällande arbetet i nätverket var dess blandning av aktörer som rörde sig på så varierande verksamhetsområden framför allt i festivalen. Detta stred aningen mot det intryck vi från början haft om att nätverket riktade sig till verksamma inom konst / design. Ska denna variation av aktörer uppfattas som något negativt enligt oss? Nej inte nödvändigtvis, det är nog de dubbla budskap man lätt kan få som vi ställer oss frågande till. Beroende på vem man talar med så ska innehållet i nätverket vara ”nischat” eller

omfångsrikt. Från ledningsgruppen i Regionalt kulturforum är urvalet förknippat med kvalitet, något man lägger stor vikt vid. Vem som helst eller vad som helst ska inte visas genom festivalen, utan där handlar det om att vara stadens framsida gällande det kulturella utbudet. Saker som visas ska helst vara förknippade med det närproducerade och de som medverkar ska gärna vara lokalt förankrade. Frågar du kommunen som även de är involverade i nätverket och festivalen ses variationen inte som något hinder, ju fler desto bättre. Man ser inga problem med att aktörer utanför de verksamhetsområden som förknippas med det rent kulturella involveras i festivalen, utan aktörer med anknytning till it, teknik och mat är också välkomna. Här ser vi ett problem då gränserna för vad tanken med nätverket från början var nu börjar sväva. Som vi tolkat det startades nätverket för verksamma inom konst- och designområdet och det var utifrån detta urval man ville bygga festivalen. Ser man däremot till tanken med kreativa sektorn så handlar den om att vidga vyerna och inkludera fler sektorer än just den kulturella. Ur vårt perspektiv tyder detta på en viss oklarhet i kommunikationen uppifrån, det vill säga från upphovsmännen bakom nätverket. Å ena sidan kan gränserna för vad som räknas till kommersialism göra att festivalen liknar köpmannaföreningarnas öppethållande under lönehelg. Å andra sidan kan en profilering med för snäva gränser göra att festivalen mister sin originalitet för att istället dra mer åt det klassiskt ”finkulturella”, något som gör att den åter drar mot det interna, något som strider mot hela tanken med kreativa sektorn. Ser man återigen till nätverkets kriterier så kan en vidgning av medverkande aktörer från olika verksamhetsområden tala för den tvärkulturella kontaktstruktur som regionalt kulturforum från början ville bygga upp. Ja, hur man än vrider och vänder på det bör man nog se över vad det är man vill att Regionalt kulturforum och festivalen ska förmedla till åskådarna, samt vilka riktlinjer man ska arbeta för inom nätverket.

Förutom att vara involverade i framtagandet av RUP:en för vidareutveckling av bland annat kulturen i samhället har vi genom våra intervjuer förstått att kommunen har tagit till sig begreppet och dess innebörd, samt att de nu påbörjat arbetet i att förverkliga de mål utvecklingsprogrammet tar upp inför 2013. Även här anses kulturen viktig för staden som man från kommunens sida menar kan gynna hela dess infrastruktur som tillväxtfaktor och samhällsutvecklare om den vårdas på rätt sätt. Vi har även noterat att man från kommunens sida ser positivt på det nya begreppet som man menar handlar om så mycket mer än det traditionella kulturbegreppet vilket då fungerar utmärkt som samlingsnamn för allt från samtidskonst till IT och företagarskap. Man ser Kreativa sektorn som ett användbart begrepp för att få icke insatta människor att förstå vad breddningen av kulturen handlar om. När

det gäller att få fram kultursektorns potential som egen näringsgren visar sig kommunen uppdaterad rent tankemässigt. Man lägger stora förhoppningar på framgång, något man tror kan uppfyllas genom idogt nätverksbyggande och juridiska förändringar.

I likhet med vad kommunen tycker så tror vi att kulturen har lika stor potential som andra samhällssektorer vad det gäller att tillföra näringslivet något. Olika anledningar till att kulturen tidigare inte setts som tillräckligt betydelsefull i utvecklingsammanhang kan bero på svårigheten i att göra kvalitativa mätningar av kulturens ekonomiska kontribution och värde i livskvalitet. Andra anledningar kan vara okunskapen om sambandet mellan kulturproduktion, kulturkonsumtion och samhällsutveckling, men även att sektorn uppfattas som en offentlig angelägenhet som är statligt bekostad. Genom den kreativa sektorn ges nya möjligheter att använda kultur som strategi för tillväxt. Aktivt uppdaterade kulturinstitutioner, etablerade utbildningar med kulturförankring och attraktiva evenemangskalendrar är viktiga komponenter för ekonomisk och samhällelig utveckling.

Genom denna studie har vi även noterat en samhällsförändring vad det gäller synen på kultur jämfört med 1974 års kulturpolitik. Under mitten av 1970-talet föraktade man kommersialismen som man heller inte ansåg hade något med kultur att göra. Detta kan kontrasteras till dagens kulturpolitik och hur man idag arbetar inom kulturen för överlevnad. Man tar hjälp av det kommersiella för att ta kulturen till ett annat plan. Denna förändring inom kulturpolitiken vill vi också påstå har ändrats helt nyligen med arbetet kring den kreativa sektorn. Många kreatörer ser inget fel med att göra reklam för sig och att koppla ihop sin egen verksamhet med näringslivet ses numer inte som någonting negativt. För att kulturen ska överleva kanske det betyder att de som jobbar inom sektorn måste göra avkall på sina uppfattningar om vad de anser att kulturbegreppet betyder och omvärdera det som de tidigare tyckt att sektorn står för. Med detta menar vi inte att allt inom kulturen plötsligt måste kommersialiseras, mer att de som jobbar inom det kulturella ska se fördelarna med att tas upp i näringslivet för att kunna utveckla sina verksamheter. I likhet med vad Linköpings kommun själva är inne på, tror även vi att vissa lagstiftningar måste ändras och att kulturen måste bli mer lättillgänglig för att aktörer ska kunna våga ta steget fullt ut och satsa på sin verksamhet.

Vilka är då de bakomliggande faktorerna till denna förändrade samhällssyn? Vi, vet faktiskt inte, kanske är detta resultatet av kreativa sektorsarbetet. En sak är i alla fall säker och det är

att man i Linköping nu är inne i detta förändringsskede både vad det gäller tanke och handling, något många knyter höga förväntningar och stora förhoppningar till.

Så vad kommer det kreativa sektorsarbetet att visa på i en förlängning? Kan det verkligen hjälpa kreatörernas ekonomiska situation och kan näringslivet acceptera dem fullt ut genom kartläggningen av kreativa sektorn? Vi tror i alla fall att det är en bra början och att City Art Link är en bra start på vad det kreativa sektorstänkandet kan göra för Linköping som stad.

I och med att vi började våra undersökningar i ett tidigt skede hade inte Östsam kommit så långt med sina undersökningar. Detta betyder i sin tur att vi inte med säkerhet kan säga hur framtiden med den kreativa sektorn kommer att se ut. Men med tanke på den lilla tid som gått och vad som redan åstadkommit ser framtiden onekligen ljus ut på den kulturella fronten.

På ett övergripande plan ställer vi oss frågan vad försöken till att bredda den traditionella kultursektorn egentligen handlar om. Vad finns det för för- och nackdelar med fenomenet och vilka likheter respektive skillnader finns mellan begreppen? Som vi ser det handlar den kreativa sektorn främst om att lyfta fram de stöttande verksamheterna och inte enbart stirra sig blind på det som traditionellt räknas som kultur. Här blottlägger man de verksamheter som den renodlade kulturen stöder sig på för tillblivelse som också är ett måste i skapandeprocessen. Inget kan bli till utan att någonting materiellt finns. Ser man skarpsynt på detta är det ingen större skillnad på den kulturella sektorn mot den kreativa sektorn. Det handlar om att man i den nya sektorn blottlägger något som funnits med från början och därmed suddas gränserna ut för vad som tidigare skiljt de olika sektorerna åt.

Som vi ser det är fördelarna med detta offentliggörande starkt förknippat med ekonomi. Med detta syftar vi till att man genom kartläggningen av kreativa sektorn plötsligt synliggör kulturens kvalifikationer på fler plan än tidigare. Det har heller inte undgått oss att en av tankarna med kreativa sektorsprojektet är just att ta fram en plattform för politiker och statliga myndigheter att utgå från när det gäller planläggande av kulturens vidareutveckling på högre nivå. Om planerna med kreativa sektorn etableras och tankegången blir allmänt vedertagen ser vi det som en framgång på många plan för kulturområdet. Det finns mycket att vinna som idag lätt försummas i ett klimat som kantas av hård konkurrens, strävan efter egenart och kreativitet. Ser man från högre instanser att sektorn faktiskt genererar pengar och inte endast förbrukar dem kommer klimatet för aktörerna i sektorn i en framtid förmodligen förkovras.

Om detta sker och kultursektorn revideras till att istället bli kreativa sektorn kommer då alla problem och negativa sidor som fanns med den forna sektorn att upplösas? Förmodligen inte, med förändring kommer nya lösningar men också nya problem. Vi skänker i alla fall stora förhoppningar till att man lyckas med kreativa sektorsarbetet, så vi får ett förändrat kulturklimat för fria utövare, ideella verksamheter, privata företag och större institutioner. Hittar vi bra grunder att bygga vidare vår kulturpolitik på kommer detta självklart också att gagna samhället i stort när kulturen blir belyst som både lokaliseringsfaktor, egen samhällssektor, utvecklingsstrategi och näringsgren.

*Felicia Thisell & Ida Ahlner,
Linköping, maj 2008*

Referensförteckning

Litterära källor

- Alzén, Annika & Aronsson, Peter, Red. (2006) *Demokratiskt kulturarv?, nationella institutioner, universella värden, lokala praktiker*, Tema kultur och samhälle skriftserie 2006: 1, Norrköping, Tema- Q
- Bianchini, Franco & Parkinson, Michael, (1993) *Cultural policy and urban regeneration - The West European experience*, Manchester, Manchester University press
- Bianchini, Franco (1999) The links between cultural policy and urban sustainability. I: city and culture: cultural processes and urban sustainability. (red) Louise Nyström & Colin Fudge
- *Den kreativa sektorn – en studie av Norrköping*, Regionförbundet Östsam & Norrköpings kommun, Näringslivskontoret
- Florida, Richard, (2005) *Cities and the creative class*, New York, Routledge
- Florida, Richard, (2006) *Den kreativa klassens framväxt*, Göteborg, Daidalos AB
- *Förslag och diskussionsunderlag för Regionalt kulturforum för design- och konstområdet*, Underlag för nätverket Regionalt kulturforum 2007, (opublicerad stencil)
- Gemzöe, Lena, Lindgren, Anne - Li, Fornäs, Johan, (2006) *Två kulturstäder - kultur och politik på lokala arenor*, rapport 2006: 3, Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet
- *Hitta det du söker på Stifts- och landsbiblioteket i Linköping*, (2000) Informationsblad från Linköpings kommun
- Jonsson, Helene, *Den kreativa sektorn – en studie av Östergötland*, Regionförbundet Östsam 2006-12-18
- Jonsson, Helene, *Den kreativa sektorn – En studie av Östergötlands 13 kommuner*, Regionförbundet Östsam 2007-01-09
- Landry, Charles & Bianchini, Franco, (1995) *The Creative City*, London, Demos
- Nilsson, Sven, (2003) *Kulturens nya vägar*, Berlings skog
- Nilsson, Sven, (1999) *Kulturens vägar*, Malmö, Polyvalent AB
- Olsson, Per (2007-10-11) "Kreativa Östergötland i Bryssel", *Östgöta Correspondenten*, B-delen
- *Regionalt insatsprogram, kultur 2007- 2013*, regionförbundet Östsam

- *Regionalt utvecklingsprogram, Östgötaregionen 2020*, regionförbundet Östsam
- Sas, Mia, Sunnergren, Fredrik, & Jonsson, Helene, *Den kreativa sektorn - Ett verktyg utvecklat för att beskriva och förstå den kreativa sektorn - tillämpat på Norrköping*, Rapport 2006-03-14, Regionförbundet Östsam
- SOU 1995:85. *Tjugo års kulturpolitik 1974-1994* Stockholm: Kulturdepartementet.
- Starrin, Bengt och Renck, Barbro, (1996) "Den kvalitativa intervjun" I: Per-Gunnar Svensson & Bengt Starrin, red, *Kvalitativa studier i teori och praktik*. Lund; Studentlitteratur
- Svansbo, Ann-Sofie (2007) "Regionalt kulturforum" *Hemslöjdsnytt – medlemstidning för Hemslöjden i Östergötland*, (Nr 2)
- Sörlin, Sverker, (2003) *Kulturen i kunskapssamhället - Om kultursektorns tillväxt och kulturpolitikens utmaningar*, Nora, Bokförlaget Nya Doxa
- Wallsten, Erik (2007-10-04) "Konst ska vara till för alla", *Östgöta Correspondenten*, A-delen

Elektroniska källor

- Alkas Internetsida.
<http://www.alkakunst.se/foreningen.html> (2007-12-10)
- Bergman utvecklings Internetsida.
<http://www.bergmanutveckling.se/> (2007-12-10)
- Café Galejans Internetsida genom stadsbibliotekets länkar.
<http://app.linkoping.se/bibliotek/huvudbibl/Harfinns/galejan.asp> (2007-12-13)
- Chocolats Internetsida.
<http://www.chocolatbutikochcafe.se/> (2007-12-10)
- Galleri Sanders Internetsida.
<http://www.gallerisander.se/> (2007-12-10)
- Hemslöjden i Östergötlands Internetsida.
<http://www.hemslojden.org/index.1924.html#info267> (2007-12-15)
- Hos Rudholms Internetsida.
<http://www.rudholms.com/> (2007-12-13)

- Kommunens referens till Passagen.
<http://www.linkoping.se/Organisation/Namnd/KulturFritid/KulturFritid/konst/passage/index.htm> (2007-12-10)
- Krogen Amerikas Internetsida.
<http://www.krogenamerika.se/> (2008-04-14)
- Landstinget i Uppsala läns Internetsida.
<http://www.lul.se/> (2007-09-19)
- Linköpings Domkyrkoförsamlings Internetsida.
<http://www.linkopingsdomkyrka.se/> (2007-12-15)
- Linköpings guideklubbs Internetsida.
<http://www.guide-linkoping.se/> (2007-12-10)
- Linköpings kommuns Internetsida.
http://www.linkoping.se/InformationOm/Bibliotek_Kultur_Fritid/konst/andra_gallerier.htm (2007-12-10)
- LKPG Magazines Internetsida (2007)
http://www.lkpgmagazine.se/index.php?option=com_content&task=view&id=48&Itemid=90 (artikel om Treport Design), (2007-12-15)
- Länskonst Internetsida med information om kulturfestivalen City Art Link (2007)
<http://www.lanskonst.se/cityartlink/> (2008-03-31)
- Milton konsthands ”delade” Internetsida.
<http://www.tingskull.se/milton.htm> (2007-12-10)
- Misouis Internetsida.
<http://www.misoui.se/> (2007-12-10)
- NUTEK – verket för näringslivsutvecklings Internetsida.
<http://www.nutek.se/sb/d/103> (2007-11-16)
- Regionförbundet södra Smålands Internetsida.
http://www.rfss.se/Cultural_Planning.aspx (2008-04-07)
- Regionförbundet Östsams Internetsida.
<http://www.regionforbundetostsam.se/> (2007-11-19)
- Sassabrassas Internetsida.
<http://www.sassabrassa.se/> (2007-12-10)
- Sven Nilssons Internetsida: FuturumExaktum – bibliotek, medier, kultur, framtid.
www.futurum.polyvalent.se/svenpres.htm (2007-11-09)
- Östergötlands läns museums Internetsida.
<http://www.pub.linkoping.se/lansmuseum/info.html> (2007-12-13)

Intervjuer

- Intervju med projektledaren Heléne Bäckström och konstnären Bo Olls inom projektet ”Kreativa sektorn” på Östsam. 2007-10-16
- Intervju med Peter Karlsson, kulturchef på regionförbundet Östsam. 2007-10-30
- Intervju med textilkonsulent Ann-Sofie Svansbo, styrelsemedlem i Regionalt kulturforum och samordnare för City Art Link 2007-11-15
- Intervju med Christer Fällman, Konstchef på kultur och fritidsnämnden - Linköpings kommun. 2007-12-06
- Offentligt samtal om kulturens utveckling i länet av läns museets chef Maria Jansén, museets konstansvarige Stefan Hammenbeck, samt kommunens Konstchef Christer Fällman på konsthallen Passagen i Linköping. 2007-10-03
- Enkätundersökning med medverkande aktörer i City Art Link 2007. 2008-01-22